

EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.7.2021.
SWD(2021) 720 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS

**2021. gada ziņojums par tiesiskumu
Valstu sadaļa - tiesiskuma situācija Maltā**

Pavaddokuments dokumentam

[Mandatory element]

[Mandatory element]

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} -
{SWD(2021) 706 final} - {SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} -
{SWD(2021) 709 final} - {SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} -
{SWD(2021) 712 final} - {SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} -
{SWD(2021) 715 final} - {SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} -
{SWD(2021) 718 final} - {SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

KOPSAVILKUMS

2020. gadā īstenotās reformas, it īpaši tiesnešu iecelšanas sistēmas un tiesu disciplīnas reforma, ir stiprinājušas Maltas tiesu sistēmas neatkarību. Priekšstats par tiesu iestāžu neatkarību ir ievērojami uzlabojies. Ir īstenoti pasākumi galvenā tiesneša iecelšanas depoliticizācijai, lai gan dažiem šīs procedūras aspektiem ir vajadzīga papildu uzmanība. Ir vērojams progress saistībā ar kriminālvajāšanu nodošanu no policijas ģenerālprokuroram. Lai gan šādi nodošanai ir vajadzīgs laiks, ir svarīgi, lai šis process aptvertu arī mazāk smagus pārkāpumus. Pašlaik notiek diskusijas par specializēto tiesu neatkarības stiprināšanu. Joprojām pastāv nopietnas problēmas saistībā ar tiesu sistēmas efektivitāti, it īpaši attiecībā uz tiesvedību ilgumu un to, kāda ietekme rodas tiesnešu nelielā skaita dēļ, kā arī attiecībā uz tiesu sistēmas digitalizāciju.

Valdība apstiprināja jaunu, mērķtiecīgu krāpniecības un korupcijas apkarošanas stratēģiju. Kaut arī izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādes ir uzlabojušas savu spēju risināt korupcijas lietas, par ko liecina uzsākto lietu skaita pieaugums, izmeklēšanas joprojām ir ilgas, ņemot vērā to sarežģītību, un joprojām izpaliek rezultāti saistībā ar notiesājošiem spriedumiem augsta līmeņa lietās. Reformas attiecībā uz policijas komisāra un Pastāvīgās pretkorupcijas komisijas komisāru iecelšanu, kā arī pārkārtotā policijas un ģenerālprokurora sadarbība ir nesen īstenotas, un rezultāti vēl nav redzami. Attiecībā uz integritātes noteikumiem valsts amatpersonām, tostarp parlamenta deputātiem un ministriem, ir paredzēts veikt turpmākas izmaiņas. Ir ieviestas īpašas vadlīnijas ar mērķi mazināt korupcijas riskus publiskajos iepirkumos Covid-19 pandēmijas laikā.

Publiskās izmeklēšanas gaitā, kas tika veikta 2020. un 2021. gadā, par pētnieciskās žurnālistes *Daphne Caruana Galizia* slepkavību turpināja uzklaut lieciniekus, un darbs tika pabeigts 2021. gada 15. jūlijā. Ir bijusi vērojama virzība ar šo lietu saistītos atsevišķos kriminālprocesos. Žurnālisti joprojām saskaras ar šķēršļiem gadījumos, kad tiek lūgta piekļuve valsts iestāžu informācijai, kā arī kopumā, strādājot savā profesijā. Ar grozījumiem Maltas Apraides likumā netika ieviestas nekādas izmaiņas, kas veicinātu Apraides iestādes faktisko neatkarību. Ņemot vērā to, ka divām galvenajām politiskajām partijām pieder pašām sava televīzija un radio stacijas, ir iesniegta konstitucionāla lieta, kurā tiek apstrīdēta attiecīgā Maltas Apraides likuma sadaļa un tas, kā mediju regulators piemēro šo noteikumu. 2020. gadā Malta izveidoja atbalsta shēmu ziņu mediju nodrošinātājiem, lai neitralizētu Covid-19 pandēmijas nelabvēlīgo ietekmi.

Lai uzlabotu līdzsvara un atsvara sistēmu, tika īstenotas papildu reformas. Ir pieņemtas 2020. gadā ierosinātās reformas attiecībā uz to personu iecelšanu amatā, kuras pilda augstākās izpildvaras funkcijas, kā arī iecelšanu amatā noteiktās neatkarīgās komisijās. Atlikušie jautājumi, kas rada bažas, t. i., par iecelšanas procesu dažās citās valsts struktūrās, tiks risināti konstitucionālā konventa ietvaros. Taču Covid-19 pandēmijas dēļ šā konventa norises laiks un organizācija vēl ir jānosaka. Tika nostiprināta ombuda loma, lai gan viņš ir norādījis uz konsekvences trūkumu viņa ieteikumu izpildē. Likumprojekts par valsts cilvēktiesību institūcijas izveidošanu vēl tiek apspriests parlamentā. Joprojām pastāv problēmas saistībā ar to, ka likumdošanas procesā tikai ierobežotā mērā tiek izmantota sabiedriskā apspriešana, tostarp attiecībā uz strukturālajām reformām. Lai gan pilsoniskās sabiedrības organizācijas turpina aktīvi piedalīties publiskajās debatēs, tās pauda zināmas bažas par piekļuvi finansējumam un brīvprātīgo organizāciju komisāra darbībām.

I. TIESU SISTĒMA

Maltas tiesu sistēmu ietekmē gan kontinentālo, gan paražu tiesību tradīcijas¹. Tiesas iedala augstākajās un zemākajās tiesās. Augstākās tiesas sastāv no tiesnešiem, un tās ir Civiltiesa, Krimināltiesa, Apelācijas tiesa, Kriminālietu apelācijas tiesa un Konstitucionālā tiesa. Zemākās tiesas sastāv no miertiesnešiem, un tās ir Maltas miertiesa un Gozo miertiesa. Tiesu iestādes vada galvenais tiesnesis, kas ir arī Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs. Tiesu iestāžu darbu uzrauga Tiesvedības komisija. Ir vairākas specializētas tiesas, kas izskata lietas specifiskās jomās. Pilnīgi atsevišķa prokuratūra tika izveidota 2019. gadā. Malta ir iesaistīta Eiropas Prokuratūrā. Advokātu asociācija (Advokātu palāta) ir neatkarīgā un pašregulējošā juristu profesionālā struktūra².

Neatkarība

Priekšstats par tiesu iestāžu neatkarības līmeni ir uzlabojies, un tiek uzskatīts, ka tas ir augsts. Sabiedrības priekšstats par tiesu iestāžu neatkarības līmeni kā samērā labu vai ļoti labu (69 %) ir būtiski uzlabojies kopš 2020. gada (52 %), tostarp salīdzinājumā ar 2016. gadu (44 %)³. Uzņēmumu vidū priekšstats par tiesu iestāžu neatkarības līmeni kā samērā labu vai ļoti labu (67 %) kopš 2020. gada (48 %) arī ir ievērojami uzlabojies, apvēršot agrāko lejupejošo tendenci⁴.

Jaunā tiesnešu iecelšanas sistēma ir sekmējusi tiesu iestāžu neatkarības stiprināšanu. Jauno tiesnešu iecelšanas sistēmu⁵, kas tika pieņemta 2020. gada jūlijā, Venēcijas komisija novērtēja savā 2020. gada oktobra atzinumā⁶. Venēcijas komisija atzinīgi novērtēja reformu, pozitīvi vērtējot tādos aspektus kā Tiesnešu iecelšanas komitejas (JAC) jaunais sastāvs,

¹ Sk. 2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa.

² 2021. gada Likums Nr. XIX — Juridisko profesiju (reformas) likums tika publicēts 2021. gada 20. aprīlī. Saskaņā ar Maltas valdības sniegto informāciju (šim ziņojumam) minētā likumprojekta mērķis ir pievērsties ieteikumiem, ko sniegusi Eiropas Padomes Īpašā ekspertu komiteja pasākumu novērtēšanai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanai (*Moneyval*) attiecībā uz jurista profesijas regulējumu (sk. *Moneyval* dokumentu “Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma finansēšanas apkarošanas pasākumi, Malta, Piektās kārtas savstarpējā novērtējuma ziņojums”). Advokātu palāta ir izteikusi bažas par šo likumprojektu, apgalvojot, ka tajā netiek risināti joprojām aktuālie jautājumi (piem., ētikas un profesionalitātes standartu celšana juristu profesijā un regulējums attiecībā uz praktizējošu juristu ienākšanu tirgū) (informācija, kas saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā). Sk. arī Advokātu palātas atgriezeniskās saites un nostājas dokumentu (2021) “Maltas Finanšu pakalpojumu iestādes konsultācijas par jauno noteikumu kopumu uzņēmuma pakalpojumu sniedzējiem”.

³ 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, 48. attēls. Priekšstatu par tiesu varas neatkarības līmeni iedala šādās kategorijās: ļoti zems (tiesu varas neatkarību kā diezgan lielu un ļoti lielu uztver mazāk nekā 30 % respondentu), zems (30–39 %), vidējs (40–59 %), augsts (60–75 %), ļoti augsts (vairāk nekā 75 %).

⁴ 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, 50. attēls.

⁵ Sk. 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, 2. lpp. Iepriekšējās tiesnešu iecelšanas sistēmas (bija spēkā no 2016. līdz 2020. gadam) atbilstību Eiropas Tiesa novērtēja iepriekšējās prejudiciālās procedūras kontekstā (spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica*, C-896/19). Tiesa konstatēja, ka Līguma par Eiropas Savienību (LES) 19. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nav pretrunā valsts tiesību normām, ar ko attiecīgās dalībvalsts premjerministram tiek piešķirtas izšķirošas pilnvaras tiesnešu iecelšanas amatā procesā, vienlaikus paredzot, ka šajā procesā ir iesaistīta neatkarīga struktūra, kuras uzdevums cita starpā ir novērtēt tiesneša amata kandidātus un sniegt premjerministram atzinumu.

⁶ Venēcijas komisija, CDL-AD(2020)019-e, 2020. gada 8. oktobra atzinums par Maltu — atzinums par desmit tiesību aktiem un likumprojektiem, ar ko īsteno tiesību aktu priekšlikumus, par kuriem ir sniegts atzinums CDL-AD(2020)006.

tiesnešu vakanču publicēšana, JAC tiešie ieteikumi Maltas prezidentam attiecībā uz tiesnešu kandidātiem, kā arī to, ka JAC iesniedz detalizētus ziņojumus par kandidātiem un iepazīstina ar trim vispiemērotākajiem amata kandidātiem⁷. Šīs reformas, kurās ņemti vērā Eiropas Padomes ieteikumi, sekmē tiesu iestāžu neatkarības stiprināšanu⁸. Advokātu palāta⁹ un pilsoniskās sabiedrības organizācijas¹⁰ ir atzinīgi novērtējušas šīs reformas. Tomēr Venēcijas komisija puda nožēlu par to, ka Maltas valdība šo reformu pieņemšanai izmantoja procedūru, kas neļāva īstenot plašāku apspriešanos ar pilsonisko sabiedrību vai plašākas publiskās debātes¹¹, kā to uzsvēra arī pilsoniskā sabiedrība¹². Tā arī norādīja, ka, ņemot vērā tās iepriekšējos ieteikumus, Tiesnešu iecelšanas komitejas ierosināto trīs kandidātu vārdi būtu jāpublisko pirms Maltas prezidenta lēmuma par iecelšanu amatā, lai nodrošinātu procesa pārredzamību, taču tas netika iekļauts pieņemtajā reformā¹³. Jaunā tiesnešu iecelšanas kārtība tika piemērota četrus tiesnešu un četrus miertiesnešu pieņemšanai darbā attiecīgi 2021. gada aprīlī un jūnijā.

Miertiesnešu un tiesnešu atļaušanas procedūras reforma arī ir stiprinājusi tiesu iestāžu neatkarību. Ir ieviestas izmaiņas miertiesnešu un tiesnešu atļaušanas procedūrā. Saskaņā ar jauno sistēmu¹⁴ atļaušanas procedūra ir Tiesvedības komisijas kompetencē, kuras sastāvā vairākums ir tiesu varas pārstāvji, atšķirībā no iepriekšējās sistēmas, kurā par šo procedūru atbildēja parlaments. Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā uzskatīja, ka minētā reforma kopumā atbilst esošajiem standartiem¹⁵.

Ir īstenoti pasākumi galvenā tiesneša iecelšanas depolitizācijai. Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā atkārtoti uzsvēra nepieciešamību pēc iespējas depolitizēt galvenā tiesneša iecelšanu¹⁶. Tajā pašā atzinumā tā norādīja, ka prasība nodrošināt divu trešdaļu balsu vairākumu parlamentā galvenā tiesneša iecelšanai radītu šādu depolitizāciju¹⁷, taču puda nožēlu, ka šajā saistībā nav paredzēts strupceļa novēršanas mehānisms¹⁸. Papildu uzmanība būs jāpievērš tam, lai parlaments galveno tiesnesi ieceltu bez tiesu varas iesaistes, ņemot vērā iespēju, ka par galveno tiesnesi varētu iecelt personu, kas nepieder pie tiesu sistēmas¹⁹. Advokātu palāta puda viedokli, ka galvenais tiesnesis būtu jāieceļ no vecāko

---

⁷ Turpat, 24.–40. punkts.

⁸ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e un Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums CM/Rec(2010)12 par tiesnešiem: neatkarība, efektivitāte un atbildība.

⁹ Advokātu palāta, 2020. gada 14. maija paziņojums preseī.

¹⁰ Sk. *Repubblika*, paziņojums preseī Nr. 52/2021.

¹¹ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 13. punkts.

¹² Sk. *Repubblika*, paziņojums preseī Nr. 117/2020.

¹³ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 31. punkts.

¹⁴ Sīkāka informācija par pieņemšanas procesu ir izklāstīta 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa, 2. un 3. lpp.

¹⁵ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 48. punkts.

¹⁶ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 41. punkts.

¹⁷ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 42. punkts.

¹⁸ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 43. punkts. Jo īpaši Venēcijas komisija uzskata, ka būtu vēlams, lai galveno tiesnesi ievēlētu Augstākās tiesas tiesneši. Valdība savos novērojumos Venēcijas komisijai norādīja, ka parlamentā nebija iespējams panākt vienošanos par strupceļa novēršanas mehānismu.

¹⁹ Tiek atzīmēts, ka, parlamentam iecelot galveno tiesnesi bez tiesu varas iesaistīšanas, tiek saglabāts spēcīgs politiskais elements. Šis jautājums ir īpaši svarīgs, ņemot vērā galvenā tiesneša daudzās lomas Maltas tiesu sistēmā (sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa). Attiecībā uz standartiem, ko piemēro tiesu priekšsēdētājiem, skatīt Eiropas Tiesnešu konsultatīvās padomes (CCJE) atzinumu Nr. 19(2016) "Tiesu priekšsēdētāju loma", 53. punkts. Pašreizējais galvenais tiesnesis, kurš jau bija vecākais tiesnesis, tika iecelts 2020. gada aprīlī saskaņā ar procedūru, kas balstās uz divu trešdaļu parlamenta vairākumu (pirms šis nosacījums kļuva par juridisku pienākumu).

tiesnešu vidus, tādējādi izslēdzot iespēju, ka personas, kas nepieder pie tiesu sistēmas, varētu tieši iecelt par galveno tiesnesi, un ka iecelšana būtu jāveic pašai tiesu varai bez jebkādas politiskas varas iejaukšanās²⁰.

Noteiktu kriminālvajāšanas veidu nodošana no policijas ģenerālprokuroram norit saskaņā ar grafiku, taču nav paredzēts grafiks mazāk nopietnu nodarījumu nodošanai. Vēl nesen visas kriminālvajāšanas zemākās instances tiesās (mirtiesās) veica policija, savukārt Ģenerālprokuratūra veica kriminālvajāšanu lietās, kas iesniegtas augstākajās tiesās (Krimināltiesā un Krimināllietas apelācijas tiesā gan tās zemākajā, gan augstākajā jurisdikcijā)²¹. Nodšana tika uzsākta 2020. gada sākumā, pieņemot darbā Ģenerālprokuratūrā 20 jaunus juristus, lai tā varētu efektīvāk izskatīt papildu lietas. Pārejas perioda pirmais posms beidzās 2020. gada 1. oktobrī²², un ģenerālprokurors bija pārņēmis lēmumus ierosināt kriminālvajāšanu un uzsākt kriminālvajāšanu par konkrētiem smagiem noziegumiem, tostarp korupciju²³. Valdības plāns ir turpināt šo procesu līdz 2024. gada 1. oktobrim, katru gadu nododot ģenerālprokuroram izskatīšanai lielāku skaitu noziedzīgu nodarījumu. Tomēr šajā plānā nav ietverta tādu pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu nodošana, par kuriem var sodīt ar naudas sodu vai cietumsodu līdz diviem gadiem vai mazāk (lietas, kuras izskata paātrinātā kārtībā). Pašlaik nav skaidras norādes par to, vai arī šīs lietas tiks nodotas. Lai gan šai nodošanai ir nepieciešams atbilstošs laiks²⁴, būtu svarīgi visas kriminālvajāšanas, tostarp par kriminālpārkāpumiem, nodot ģenerālprokuroram un izdarīt to pēc iespējas drīz²⁵.

Aizsardzības pasākumi attiecībā uz ģenerālprokurora iecelšanas un atcelšanas kārtību būtu vēl jāpastiprina. Pēc 2020. gada jūlijā pieņemtā grozījuma Konstitūcijā Maltas prezidents var atcelt ģenerālprokuroru saskaņā ar rezolūciju, kas pieņemta ar divu trešdaļu balsu vairākumu parlamentā. Līdzīgas izmaiņas ir ieviestas arī attiecībā uz valsts advokātūru²⁶. Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā ieteica, ka vai nu par atcelšanas iemesliem būtu jālemj ekspertu struktūrai, vai arī pirms tam, kad parlamenta plenārsēdē tiek pieņemts galīgais lēmums par atcelšanu no amata, būtu jānodrošina iespēja pārsūdzēt parlamentārās komitejas lēmumu Konstitucionālajā tiesā²⁷. Attiecībā uz iecelšanas procedūru —, lai gan pēc 2019. gadā īstenotās reformas tika pievienoti aizsardzības

²⁰ Advokātu palāta, 2020. gada 14. maija paziņojums presi.

²¹ Kā norādīts 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā (I daļa).

²² Saskaņā ar 2020. gada Noteikumiem par kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem (pārejas noteikumi) (L.N. 378, 2020).

²³ Tas attiecas arī uz slepkavību ar iepriekšēju nodomu, terorismu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kukuļošanu, krāpniecību un piesavināšanos, ja nodarītie finansiālie zaudējumi ir vismaz piecdesmit tūkstoši eiro (50 000 EUR), kā arī uz izvairīšanos no muitas nodokļu nomaksas.

²⁴ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 57. punkts.

²⁵ Sk. arī Venēcijas komisijas atzinuma CDL-AD(2020)019-e, 98. punkts. Šajā sakarā ir ieviestas standarta darbības procedūras starp policiju un Ģenerālprokuratūru, lai nodrošinātu, ka Ģenerālprokuratūras prokurori netraucēti pārņem šos pienākumus.

²⁶ Sk. Maltas Konstitūcijas 91.A panta 5. punktu. Tomēr jāatzīmē, ka Konstitūcijā nav nostiprināta kārtība, kas piemērojama valsts advokāta atcelšanai, un to var grozīt ar absolūtu balsu vairākumu parlamentā. Jāatzīmē arī, ka ģenerālprokuroru un valsts advokātu var atcelt tikai tad, ja “ir pierādīta nespēja pildīt amata funkcijas (neatkarīgi no tā, vai tā ir fiziska vai garīga nespēja vai kāda cita iemesla dēļ) vai ja tiek pierādīta neatbilstoša rīcība”.

²⁷ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 49. un 50. punkts. Ģenerālprokuratūra norādīja, ka Konstitucionālajā tiesā varētu vērsties gadījumā, ja lēmums par atcelšanu rada cilvēktiesību pārkāpumu (informācija, kas saņemta valsts apmeklējuma kontekstā Maltā). Jāatzīmē, ka Tiesvedības komisija darbojas kā atbildīgā iestāde, izmeklējot apgalvojumus par šādu atcelšanu.

pasākumi, praksē ģenerālprokurora iecelšana vēl aizvien ir galvenokārt premjerministra kompetencē, un tika atzīts, ka tas ir problemātisks jautājums²⁸.

Turpina darboties ievērojams skaits specializēto tiesu. Daudzas no šīm tiesām²⁹ tiek ieceltas, izmantojot procedūru, kurā iesaista izpildvaru. Venēcijas komisija ir paudusi bažas par šo specializēto tiesu darbību³⁰, jo uzskata, ka to neatkarības līmenis nav tāds pats kā vispārējās jurisdikcijas tiesu gadījumā, un 2020. gada oktobrī tā atkārtoti sniedza savus ieteikumus šajā sakarā³¹. Ieinteresētās personas, tostarp Advokātu palāta, arī ir paudušas bažas³². Atvēršanas un noturības mehānisma kontekstā turpinās diskusijas par šo specializēto tiesu neatkarības pārskatīšanu.

Kvalitāte

Saistībā ar tiesu sistēmas digitalizāciju ir vērojamas būtiskas nepilnības, kuras, iespējams, varētu novērst, īstenojot gaidāmo digitālo stratēģiju. 2020. gadā tika izsludināta sabiedriskā apspriešana par digitālo stratēģiju un rīcības plānu, ko pārrauga Eiropas Padomes Tiesiskuma efektivitātes izvērtēšanas komisija (*CEPEJ*) un kas tiek finansēta no Strukturālo reformu atbalsta programmas līdzekļiem. Pēc apspriešanas procesa beigām, aptuveni 2021. gada vidū Tieslietu ministrijai tiks iesniegts digitālās stratēģijas un rīcības plāna projekts. Stratēģija ir jāīsteno, lai novērstu pašreizējās būtiskās nepilnības, kas saistītas ar tiesu sistēmas digitalizāciju, kā to uzsvēra ieinteresētās personas, it īpaši attiecībā uz ierobežoto iespēju iesniegt dokumentus un sekot līdzi procesam elektroniski³³. Jomas, kuras varētu vēl vairāk stiprināt, citstarp ir digitālo tehnoloģiju izmantošana tiesās un prokuratūrās³⁴, elektronisko saziņas līdzekļu izmantošana tiesās³⁵ un prokuratūrā³⁶, kā arī digitālo risinājumu izmantošana, lai vadītu tiesas procesus krimināllietās un sekotu tiem līdzi³⁷. Ar 2021. gada februārī pieņemto likumu tieslietu ministram ir atļauts ieviest noteikumus, kas ļautu elektroniski veikt krimināltiesiskas darbības un iesniegt paziņojumus, kā arī vadīt krimināltiesas procesus tiešsaistē³⁸. Lai reaģētu uz Covid-19 pandēmijas ietekmi, 2020. gada novembrī tika pieņemti grozījumi Tiesu sistēmas organizācijas un civilprocesa kodeksā, ļaujot tiesvedību civilietās vadīt tiešsaistē³⁹.

Ir ierosināti grozījumi, kas administratīvajām iestādēm dotu tiesības piemērot sankcijas par pārkāpumiem, par kuriem patlaban lemj tiesas. 2021. gada februārī tika ierosināti

²⁸ Praksē ģenerālprokuroru iecel prezidentu pēc premjerministra ieteikuma, pienācīgi apsverot iecelšanas komisijas ieteikumus. Sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa, 5. lpp.

²⁹ Sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa.

³⁰ Šīs tiesas ietver Bēgļu sūdzību padomi, Vides un plānošanas pārbaudes tiesu, Patērētāju prasību tiesu, Konkurences un patērētāju sūdzību tiesu, Rūpniecības tiesu, Informācijas un datu aizsardzības sūdzību tiesu, Garīgās veselības jautājumu pārskata tiesu, Patentu tiesu, Policijas licenču sūdzību tiesu, Administratīvo aktu pārbaudes tiesas struktūras un Ieslodzījuma vietu sūdzību tiesu.

³¹ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 98. punkts; sk. arī CDL-AD(2020)006, 97. un 98. punkts; un CDL-AD(2018)028, 80.–83. punkts.

³² Šīs bažas attiecās citstarp uz tiesu locekļu iecelšanas metodi. Informāciju Maltas apmeklējuma kontekstā sniedza Advokātu palāta.

³³ Informāciju Maltas apmeklējuma kontekstā sniedza Advokātu palāta.

³⁴ 41. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁵ 42. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁶ 43. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁷ 45. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

³⁸ 2021. gada Likums Nr. III.

³⁹ 2020. gada Likums Nr. LIII.

tiesību aktu grozījumi⁴⁰, lai reglamentētu pārkāpumu veidus, kurus varētu uzskatīt par krimināltiesiska rakstura pārkāpumiem situācijās, kad valsts iestāde piemēro civiltiesisko sodu, administratīvo sodu vai citas civiltiesiskās vai administratīvās sankcijas vai pasākumus⁴¹. Ar grozījumu projektu administratīvajām iestādēm tiktu sniegtas tiesības piemērot noteiktas sankcijas par krimināltiesiska rakstura pārkāpumiem, par kuriem pašlaik var lemt tikai tiesu iestādes. Ieinteresētās personas ir paudušas bažas šajā sakarā, uzskatot, ka šo grozījumu rezultātā var tikt pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo palielinātos to lietu skaits, kuras izskata nevis tiesas, bet gan administratīvās iestādes, kā arī tāpēc, ka ierosinātos grozījumus varētu pieņemt tikai ar konstitucionālu grozījumu, nevis ar tiesību aktiem, kā to ierosināja valdība⁴². Venēcijas komisija savā 2021. gada 1. jūnija steidzamajā atzinumā norādīja, ka ierosinātā reforma būtu jāīsteno ar Konstitūcijas grozījumu, vienlaikus nodrošinot papildu precizējumu saistībā ar tās attiecībām ar Eiropas Cilvēktiesību hartas 6. pantu⁴³.

Efektivitāte

Joprojām nopietnas bažas rada tiesvedību ilgums⁴⁴. Pirmās instances tiesvedības strīdīgās civillietās un komercietās 2019. gadā joprojām bija ļoti ilgas (465 dienas), ar pieaugošu tendenci kopš 2017. gada⁴⁵. Arī šo tiesvedību pārsūdzības procesi 2019. gadā bija ļoti ilgi (875 dienas)⁴⁶. Vidējais nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lietu izskatīšanas ilgums 2019. gadā saglabājās īpaši ilgs (vairāk nekā 1350 dienas), lai arī tendence ir lejupejoša⁴⁷. Lai gan laiks, kas nepieciešams administratīvo lietu izskatīšanai pirmajā instancē, saglabājās ilgs, šis rādītājs kopš 2017. gada uzrāda lejupejošu tendenci⁴⁸. Civillietu, komercietu, administratīvo lietu un citu lietu pabeigšanas koeficients 2019. gadā bija mazāks nekā 100 % un turpināja samazināties⁴⁹. Ieinteresētās personas puda nopietnas bažas par Maltas tiesu sistēmas efektivitāti⁵⁰. Šīs bažas pastiprina Covid-19 pandēmija, jo tās dēļ 2020. gadā tiesu darbs uz laiku tika apturēts⁵¹ un tā joprojām kavē tiesu darbību. Saistībā ar kriminālprocesiem tieslietu ministrs 2020. gada novembrī paziņoja par grozījumiem nolūkā paātrināt tiesvedību mirtiesās un kriminālprocesos, kā arī samazināt neizskatīto lietu uzkrāšanos Apelācijas

---

⁴⁰ Likumprojekts Nr. 198, ar ko groza Interpretācijas aktu, 249. nod. 2020. gada oktobrī tika ierosināti Konstitūcijas 39. panta grozījumi (2020. gada likumprojekts Nr. 166), lai apstiprinātu pārvaldes iestāžu tiesības piemērot krimināltiesiska rakstura administratīvos sodus, ja vien lēmumu par šādu sodu piemērošanu var pārsūdzēt neatkarīgā un objektīvā, ar likumu izveidotā tiesā Tomēr 39. panta grozījumu pieņemšanai nepieciešamais parlamenta divu trešdaļu balsu vairākums netika iegūts.

⁴¹ Sk. likumprojekta Nr. 198 2. pantu.

⁴² Advokātu palātas 2021. gada 10. marta paziņojums presei. Informācija, kas saņemta no Advokātu palātas un Maltas apmeklējuma kontekstā. Saskaņā ar saņemto informāciju ar šo likumprojektu varētu tikt apiests Konstitūcijas 39. pants, kā to interpretējusi Konstitucionālā tiesa, un tādējādi tas ļautu veikt konstitucionālu grozījumu.

⁴³ Venēcijas komisijas atzinums CDL-PI(2021)009, 96.–104. punkts. Saskaņā ar Maltas varas iestāžu sniegto informāciju valdība plāno ierosināt grozījumus 2020. gada likumprojektā Nr. 166 un atsākt parlamentā debātes par to (t. i., konstitucionālo grozījumu) atbilstīgi Venēcijas komisijas steidzamajam atzinumam.

⁴⁴ Sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa.

⁴⁵ 7. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

⁴⁶ 8. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

⁴⁷ 22. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

⁴⁸ 9. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

⁴⁹ 11. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā.

⁵⁰ Informācija, kas saņemta no Advokātu palātas Maltas apmeklējuma kontekstā, un informācija, kas saņemta no *Aditus Foundation* pēc valsts apmeklējuma.

⁵¹ Sk. 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu, Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, 6. lpp.

tiesā⁵². Turklāt ir pieņemts jauns likums⁵³ civilprocesa jomā, kurā paredzēts saīsināt pierādījumu vākšanas laiku. Šķiet, ka šā likuma mērķis ir arī samazināt Apelācijas tiesā neizskatīto lietu uzkrāšanos, paredzot iespēju Apelācijas tiesai noteikt uzklaušānu tiesas sēdē tikai nepieciešamības gadījumā.

Tiesu sistēmas efektivitāti var ietekmēt tas, ka ir salīdzinoši maz tiesnešu un miertiesnešu. Tiesnešu skaits uz vienu iedzīvotāju ir viens no zemākajiem ES⁵⁴. Kaut arī 2021. gada aprīlī tika iecelti četri tiesneši nolūkā aizpildīt esošās vakances un 2021. gada jūnijā tika iecelti četri miertiesneši, tomēr kopējais tiesnešu un miertiesnešu skaits palielinājās tikai par vienu tiesnesi, jo lielākā daļa vakancu tika atvērtas, lai aizstātu tos tiesnešus un miertiesnešus, kuri atstāja amatu vai tika paaugstināti amatā⁵⁵. Tiesnešu un miertiesnešu asociācija ir aicinājusi valdību iecelt vismaz sešus jaunus miertiesnešus, lai tiktu garantēta Maltas tiesu sistēmas efektivitāte⁵⁶.

II. PRETKORUPCIJAS REGULĒJUMS

Pretkorupcijas institucionālais regulējums aptver vairākas iestādes. Pastāvīgā pretkorupcijas komisija ir atbildīga par korupcijas novēršanu un administratīvo izmeklēšanu veikšanu par koruptīvām darbībām. Sabiedriskās dzīves standartu komisārs uzrauga to, vai ministru, parlamentāro sekretāru un parlamenta deputātu rīcība atbilst ētikas standartiem. Ekonomisko noziegumu, tostarp korupcijas nodarījumu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, izmeklēšana un kriminālvajāšana ir attiecīgi Policijas (Finanšu noziegumu izmeklēšanas departamenta) un ģenerālprokurora kompetencē. Pārejas periodā no 2021. līdz 2024. gadam ģenerālprokurors pārņems kriminālvajāšanu attiecībā uz visiem nodarījumiem, par kuriem tiek piespriests vairāk nekā divus gadus ilgs cietumsods. Citas iestādes, kas iesaistītas cīņā ar korupciju, ir Finanšu izmeklēšanas analīzes vienība (*FIAU*) un Iekšējās revīzijas un izmeklēšanas departaments. Pēdējais minētais veic iekšējo revīziju un izmeklēšanas visās valdības iestādēs un aģentūrās. Kā norādīts 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu, pašlaik notiekošā izmeklēšana un atsevišķa publiskā izpēte pētnieciskās žurnālistes *Daphne Caruana Galizia* slepkavības lietā ir atklājušas dziļas korupcijas pazīmes, un tā rezultātā sabiedrība aktīvi pieprasa būtiski stiprināt korupcijas apkarošanas spējas un īstenot plašākas tiesiskuma reformas⁵⁷.

Ekspertu un uzņēmumu vadītāju uztverē korupcijas līmenis publiskajā sektorā joprojām ir salīdzinoši augsts. *Transparency International* 2020. gada korupcijas uztveres indeksā Maltas rezultāts ir 53/100, un tā ierindojas 15. vietā Eiropas Savienībā un 52. vietā pasaulē⁵⁸. Šis priekšstats pēdējos piecos gados⁵⁹ ir būtiski pasliktinājies⁶⁰.

⁵² Sk. Maltas sniegto informāciju 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu (iesniegta pēc valsts apmeklējuma), 23. lpp. Ir izstrādāts likumprojekts, kurā sīki izklāstīta pierādījumu vākšanas procesa reforma, un to drīzumā ir paredzēts iesniegt Ministru kabinetā

⁵³ 2021. gada likums Nr. XXXII — Tieslietu reformas (civilprocesa) likums.

⁵⁴ 31. attēls, 2021. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā. 2019. gadā Maltā bija 8,7 tiesneši uz 100 000 iedzīvotājiem.

⁵⁵ Maltas Tiesnešu un miertiesnešu asociācijas paziņojums preseī, 2021. gada 22. aprīlis.

⁵⁶ Turpat.

⁵⁷ 2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, II daļa.

⁵⁸ *Transparency International* 2020. gada korupcijas uztveres indekss (2021), 2. un 3. lpp. Priekšstatu par korupcijas līmeni iedala šādās kategorijās: zems (saistībā ar ekspertu un uzņēmumu vadītāju priekšstatu par korupciju publiskajā sektorā iegūtais rezultāts pārsniedz 79), salīdzinoši zems (79–60), salīdzinoši augsts (59–50), augsts (mazāk nekā 50).

2021. gada martā valdība apstiprināja mērķtiecīgu Valsts krāpšanas un korupcijas apkarošanas stratēģiju laikposmam no 2021. līdz 2024. gadam⁶¹. Ministru kabinets apstiprināja šo stratēģiju un 2021. gada maijā par to publiski informēja parlamentu⁶². Stratēģijas pilāri ir apmācība un izglītība, informācijas apmaiņa, iestāžu sadarbība (vietējā un starptautiskā līmenī), kā arī atbildība par publisko finansējumu⁶³. Šīs stratēģijas īstenošanu koordinē komiteja, kuru vada Iekšējās revīzijas un izmeklēšanas departaments (*IAID*). Ombuda biroja, privātā sektora, pilsoniskās sabiedrības un nevalstisko organizāciju pārstāvji pauda nožēlu, ka pirms šīs stratēģijas pieņemšanas viņi netika uzaicināti uz apspriedēm par šo jautājumu un netika prasīts viņu viedoklis⁶⁴.

Kaut arī izmeklēšanas un kriminālvajāšanas iestādes ir uzlabojušas savu spēju risināt korupcijas lietas, par ko liecina uzsākto lietu skaita pieaugums, izmeklēšanas joprojām ir ilgas, ņemot vērā to sarežģītību, un joprojām izpaliek rezultāti saistībā ar notiesājošiem spriedumiem augsta līmeņa lietās⁶⁵. Kopš 2020. gada oktobra ģenerālprokurors ir pārņēmis kriminālvajāšanu noteiktos smagos noziegumos⁶⁶, tostarp attiecībā uz augsta līmeņa korupciju. Ar finanšu noziegumiem strādā 14 prokurori, un kopš 2020. gada otrā ceturkšņa ir izveidota sarežģītu finanšu noziegumu darba grupa⁶⁷. Izmeklēto un atrisināto finanšu noziegumu skaits ir ievērojami pieaudzis⁶⁸, pateicoties tam, ka nesen — sākot no 2019. gada līdz 2020. gada septembrim — tika palielināti Finanšu noziegumu izmeklēšanas departamenta (*FCID*) resursi un spējas⁶⁹. Tomēr korupcijas izmeklēšana un kriminālvajāšana joprojām ir ilgstošs process, īpaši lietās, kurās ir nepieciešama apjomīga

⁵⁹ Eirobarometra dati attiecībā uz priekšstatu par korupciju un iedzīvotāju un uzņēmumu pieredzi, kas ziņoti pagājušajā gadā, tiek atjaunināti ik pēc diviem gadiem. Jaunākais datu kopums ir Eirobarometra speciālaptauja Nr. 502 (2020) un Eirobarometra 482. zibensaptauja (2019).

⁶⁰ 2015. gadā šis rezultāts bija 60, bet 2020. gadā — 53. Ja pēdējos piecos gados rezultāts mainās par vairāk nekā pieciem punktiem, uzskatāms, ka tas ievērojami palielinās/samazinās, ja izmaiņas ir četru–piecu punktu robežās, — uzlabojas/pasliktinās, bet, ja izmaiņas ir viena–trīs punktu robežās, — ir salīdzinoši stabils.

⁶¹ Šīs stratēģijas mērķis ir izveidot “normatīvu, institucionālu un operatīvu sistēmu lietderīgai un efektīvai cīņai pret pārkāpumiem, krāpniecību un korupciju Maltā” un “pēc iespējas samazināt pārkāpumus, krāpniecību un korupciju, kā arī izveidot sistēmu, kas sekmētu atturēšanos no krāpniecības un korupcijas, kā arī šādu gadījumu atklāšanu, identificēšanu, izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tiem” (<https://parlament.mt/media/112504/06624.pdf>). Šī stratēģija ir izstrādāta, pamatojoties uz diskusijām, ko rīkoja koordinācijas komiteja, kura izveidota saskaņā ar Iekšējās revīzijas un finanšu izmeklēšanas likumu (Maltas tiesību aktu 461. nodaļa) un kurā piedalās vairāki iestāžu pārstāvji (t. i., pārstāvji no Premjerministra biroja; Tieslietu, vienlīdzības un pārvaldības ministrijas, Finanšu un nodarbinātības ministrijas, Iekšlietu, nacionālās drošības un tiesībsardzības ministrijas, kā arī galvenais pastāvīgais sekretārs). Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁶² Maltas parlaments (2021), dokuments Nr. 6624, Valsts krāpniecības un korupcijas apkarošanas stratēģija, kuru 2021. gada maijā publicēja Premjerministra birojs (<https://parlament.mt/en/paper-laid/?id=34616>).

⁶³ Maltas valdība (2021), Valsts krāpniecības un korupcijas apkarošanas stratēģija.

⁶⁴ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁶⁵ 2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, II daļa.

⁶⁶ Saskaņā ar 2020. gada Noteikumiem par kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem (pārejas noteikumi) (L.N. 378, 2020) tas ietver terorismu, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kukuļošanu, korupciju, krāpšanu un piesavināšanos, kā arī izvairīšanos no muitas nodokļu nomaksas.

⁶⁷ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁶⁸ Tas attiecas uz izmeklēšanām (pieaugums par aptuveni 245 %), atrisinātajām lietām (pieaugums par aptuveni 280 %), lietu skaitu un to personu skaitu, pret kurām ir uzsākts kriminālprocess (attiecīgi par aptuveni 50 % un 173 %). Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

⁶⁹ Sk. 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, II daļa.

finanšu datu analīze vai kuras tiek uzskatītas par sarežģītām⁷⁰. Pašlaik tiesā joprojām nav izskatītas vairākas augsta līmeņa korupcijas lietas.

Ir ieviesti jauni pasākumi, lai uzlabotu integritāti policijā. 2020. gada septembrī jaunieceltā policijas komisāra⁷¹ vadībā policija sāka ieviest pārveides stratēģiju 2020.–2025. gadam⁷², kuras mērķis ir pastiprināt pretkorupcijas pasākumus⁷³. Policija ir īstenojusi politiku, kas regulē uzņēmējdarbības intereses un papildu nodarbošanās, kuru uzraudzība ir policijas komisāra ieceltās Novērtēšanas padomes kompetencē⁷⁴. 2020. gadā tika grozīts Likums par policiju⁷⁵, lai policistiem ļautu iesniegt anonīmus ziņojumus par integritātes pārkāpumiem policijā. Taču šā pasākuma lietderība būs atkarīga no tā faktiskās īstenošanas.

Kaut arī Pastāvīgās pretkorupcijas komisijas neatkarība ir pastiprināta, pēdējo reformu rezultāti joprojām nav skaidri saskatāmi. Pastāvīgā pretkorupcijas komisija (PCAC) atbild par korupcijas novēršanu valsts pārvaldē un var veikt administratīvās izmeklēšanas. Kā tika ziņots 2020. gadā, PCAC tika īstenota strukturāla reforma⁷⁶, kuras mērķis bija uzlabot šīs komisijas trīs komisāru iecelšanas procedūru un paplašināt tās izmeklēšanas kompetences jomu. Lai arī PCAC var lūgt policijas palīdzību izmeklēšanā, PCAC nav iekšējo izmeklētāju un datu analītiķu; tās resursi joprojām ir ierobežoti, un tāpēc joprojām pastāv bažas par tās spēju īstenot ietekmīgas izmeklēšanas⁷⁷. Turklāt policijas izmeklēšana un PCAC veiktā novērtēšana var aizņemt ļoti ilgu laiku⁷⁸. PCAC izskatīja četras korupcijas lietas 2020. gadā un divas lietas 2021. gada sākumā. Tomēr nav detalizētas informācijas par PCAC noslodzi⁷⁹. Līdz šim tikai daži trauksmes cēļi ir iesnieguši sūdzības PCAC⁸⁰. Kad lietas izskatīšana ir pabeigta, PCAC var lietu izbeigt vai pārsūtīt

⁷⁰ Sarežģītība dažu aizdomās turēto personu eksteritorialitātes dēļ vai tādēļ, ka ir parādījušies fakti, kas var prasīt kopīgu rīcību vai sadarbību ar ārvalstu jurisdikcijām. Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁷¹ 2020. gadā policijas komisārs tika iecelts saskaņā ar nesen grozīto kārtību. Vairāk informācijas skatīt 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, II daļa.

⁷² Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu. Vēlamie iznākumi ir šādi: i) palielināt uzticēšanos, pārliecību, leģitimitāti un reaģētspēju gan ārēji, no sabiedrības viedokļa, gan iekšēji, no policistu un personāla viedokļa; ii) pārveidot pašreizējo policijas organizāciju par elastīgu, efektīvu, datus balstītu, uz sabiedrību vērstu, uz rezultātu orientētu un modernu policiju un iii) ieviest jauninājumus un uzturēt pozitīvās pārmaiņas, kas izriet no reformām, izmantojot lietderīgu un efektīvu vadības un pārvaldības praksi. Balstoties uz šiem trim vēlamajiem iznākumiem, ir identificēti 11 stratēģiskie mērķi.

⁷³ Šīs stratēģijas īstenošanu uzrauga policijas pārvaldes padome. Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

⁷⁴ Novērtēšanas padome vērtē, vai uzņēmējdarbības intereses vai nodarbinātība var tikt atļauta, jo tā varētu būt pretrunā ar policistu darbu vai negatīvi ietekmēt policijas reputāciju vai policistu spēju objektīvi veikt savus pienākumus. Šajā politikā ir sniegta arī uzņēmējdarbības interešu definīcija, kā arī izklāstīta procedūra, kas amatpersonai ir jāievēro, lai saņemtu atļauju īstenot šādas uzņēmējdarbības intereses. Politikas pārkāpuma gadījumā policistam tiks piemērota disciplināratbildība.

⁷⁵ Likuma par policiju (otrā režīma grozījumi) noteikumi, 2020.

⁷⁶ 2020. gada Likums Nr. XLVI — Likums par Pastāvīgo pretkorupcijas komisiju (grozījumi).

⁷⁷ Sk. 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, II daļa.

⁷⁸ Ir zināms, ka policijas veikto izmeklēšanu ilgums bija līdz pieciem gadiem un PCAC nav standarta darbības procedūru, kurās būtu noteikts tās izskatāmo lietu ilgums. Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁷⁹ Piemēram, par to, cik trauksmes cēļņu ziņojumi ir saņemti, cik izmeklēšanas ir veiktas, cik uzklaušanās ir veiktas katru gadu, cik un kāda veida lietas ir noslēgtas, klasificētas vai nosūtītas Tieslietu ministrijai vai Ģenerālprokuratūrai.

⁸⁰ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā. Kā norādīts 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu, Trauksmes cēļņu aizsardzības likums (2013) attiecas gan uz privāto, gan publisko sektoru, un tajā tiek pieprasīts, lai darba devēji ieceltu speciālistus, kuriem trauksmes cēļņi varētu sniegt ziņojumus, kā arī ir ietverti noteikumi par to darbinieku aizsardzību pret atriebību, kuri sniedz informāciju aizsargātā veidā.

ģenerālprokuroram⁸¹. Gadījumā, ja ģenerālprokurors nolemj neuzsākt kriminālvajāšanu, PCAC var apstrīdēt šo lēmumu⁸². Kopš 2020. gada augusta⁸³ PCAC ir nodevusi Ģenerālprokuratūrai divas lietas⁸⁴.

Jaunajos noteikumos valsts kontrolierim ir atļauts informēt prokuratūru par saviem konstatējumiem. Iekšējās revīzijas un izmeklēšanas departaments (IAID) atbild par visu valdības departamentu revīziju, tostarp valsts iestāžu finanšu uzskaites pārbaudi un valsts amatpersonu interešu konfliktu izvērtēšanu⁸⁵. Valsts kontroliera biroja kompetencē ir veikt valsts departamentu, tostarp valsts uzņēmumu, pārskatu revīziju⁸⁶. 2021. gada 15. martā tika pieņemti grozījumi Likumā par valsts kontrolieri un Valsts revīzijas biroju⁸⁷, ar kuriem tika paredzēts, ka īpašos apstākļos valsts kontrolieris savus konstatējumus var nodot tieši ģenerālprokuroram⁸⁸.

Ombuda, kurš atbild par ierēdņu integritāti, pilnvaru termiņš ir beidzies. Ombuda birojs⁸⁹ ir tiesīgs veikt izmeklēšanu attiecībā uz amatpersonām un iestādēm, kas pilda administratīvas funkcijas, tostarp saistībā ar korupcijas lietām, kas pārsūtītas ģenerālprokuroram. Ombuda birojam ir tiesības pārsūdzēt ģenerālprokurora lēmumu neuzsākt kriminālvajāšanu korupcijas lietā. Līdz šim šīs tiesības nav izmantotas⁹⁰. Pašreizējā ombuda pilnvaru termiņš beidzās 2021. gada martā, tāpēc pašreizējais priekšsēdētājs turpina strādāt, līdz tiks iecelts viņa pēctecis⁹¹.

Ir ieviesti ētikas noteikumi augsta ranga amatpersonām, parlamenta deputātiem un ministriem, tostarp attiecībā uz informācijas par aktīviem izpaušanu un lobēšanu, lai gan integritātes sistēmā ir paredzēts veikt turpmākas izmaiņas. Sabiedriskās dzīves standartu komisārs (“komisārs”) uzrauga to, vai ministru, parlamentāro sekretāru un parlamenta deputātu rīcība atbilst ētikas standartiem. Pašlaik tiek pārskatīts lobēšanas regulējums un ministru un parlamenta deputātu ētikas kodeksi⁹². 2020. gadā komisārs

⁸¹ Saskaņā ar 2020. gada Likumu Nr. XLVI [iepriekš: likumprojekts Nr. 143] lietu nosūta ģenerālprokuroram, ja “izmeklējamā darbība ir koruptīva vai saistīta ar korupciju, vai veicina korupciju”.

⁸² 2020. gada Likums Nr. XLI [iepriekš: likumprojekts Nr. 154]. Tomēr Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā (CDL-AD(2020)019-e) ieteica piešķirt personām, kurām ir cietušās puses statuss⁸² (tostarp PCAC), tiesības apstrīdēt ģenerālprokurora lēmumu neuzsākt kriminālvajāšanu “*neatkarīgi no tā, vai šīs personas pašas ir ziņojušas ģenerālprokuroram*”.

⁸³ Jauns Likums par Pastāvīgo pretkorupcijas komisiju, kas grozīts ar 2020. gada Likumu Nr. XLVI.

⁸⁴ Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

⁸⁵ IAID ir 20 revīzijas speciālisti, kā arī sekretariāts, kas sadalīts 4 departamentos, tostarp viena uzdevums ir veikt izmeklēšanu (tajā ir trīs izmeklētāji).

⁸⁶ Valsts kontroliera birojā strādā 50 revidenti. 2020. gadā tika veiktas 40 atbilstības revīzijas un 7 darbības revīzijas un tika publicēti 19 ziņojumi (Valsts revīzijas biroja tīmekļa vietnē <https://nao.gov.mt/en/recent-publications>) kopā par 120 revidētajām struktūrām. Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁸⁷ Likums par valsts kontrolieri un Valsts revīzijas biroju Nr. 74 (grozījumi).

⁸⁸ Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā par šo likumprojektu ieteica izmantot tādas formulējumus kā “saistīts ar korupciju” vai “veicina korupciju”. CDL-AD(2020)019-e.

⁸⁹ Plašāku informāciju skatīt tālāk IV daļā.

⁹⁰ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁹¹ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā. Ieceltajam ombudam būs nepieciešams atbalsts “ar ne mazāk kā divām trešdaļām visu Pārstāvju palātas deputātu balsu” (tas atbilst 64.A2. pantam Konstitūcijā, kas grozīta 2020. gadā; [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF\(2020\)055-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-REF(2020)055-e)).

⁹² Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā. Projekta mērķis ir pārskatīt esošos ētikas kodeksus un, pamatojoties uz ieteikumiem, pārskatīt un uzlabot priekšlikumu par lobēšanas regulējumu, arī par integritātes reģistru, kurā ietilpst aktīvu un amatu deklarācijas.

iesniedza ziņojumu par Ētikas kodeksu⁹³, kas parlamentam vēl ir jāizskata⁹⁴. Parlamenta deputāti un ministri katru gadu iesniedz Asamblejas priekšsēdētāja birojam deklarāciju par saviem aktīviem, savukārt komisārs veic attiecīgās pārbaudes. Komisārs pašlaik seko līdzi astoņām lietām, kurās parlamenta deputātiem ir iespējami interešu konflikti⁹⁵.

Ir grozīti ētikas noteikumi, ko piemēro uzticības personām, taču tika izteiktas bažas par kontroles īstenojamību un lietderīgumu. Uzticības personām ir jāiesniedz pamatinformācija par saviem aktīviem⁹⁶. Ieteikumus, kādi grozījumi būtu vajadzīgi likumprojektā par uzticības personu iecelšanu, sniedza gan Venēcijas komisija, gan Pretkorupcijas starpvalstu grupa (*GRECO*)⁹⁷. Kopš 2021. gada marta, pēc skaidra juridiskā pamata pieņemšanas attiecībā uz iecelšanu amatā⁹⁸, amatpersonai, kas norikota darbā citā administrācijā, joprojām ir jāievēro noteikumi, kas piemērojami izcelsmes valsts pārvaldei. Tomēr sabiedriskās dzīves standartu komisārs ir paudis bažas par uzticības personu ētikas kontroles īstenojamību un lietderīgumu, it īpaši attiecībā uz personām, kurām ar ministru ir ciešāka sadarbība vai kuras ir viņa pakļautībā⁹⁹.

Individuālā ieguldītāja programma, saskaņā ar kuru pilsonību var piešķirt apmaiņā pret iepriekš noteiktiem maksājumiem un ieguldījumiem, ir aizstāta ar jaunu shēmu¹⁰⁰. Dažādos mediju avotos publicētie dokumenti ar projekta nosaukumu “pases dokumenti” radīja šaubas par Individuālā ieguldītāja programmas kandidātu atbilstību programmas prasībām¹⁰¹. Eiropas Komisija sāka pārkāpuma procedūru pret Maltu saistībā ar agrāko un jauno ieguldītāju pilsonības shēmu atbilstību ES tiesību aktiem¹⁰².

⁹³ Attiecībā uz Pārstāvju palātas deputātiem, ministriem un parlamentārajiem sekretāriem.

⁹⁴ Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

⁹⁵ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

⁹⁶ Saskaņā ar Valsts pārvaldes darbinieku Ētikas kodeksu, kas pievienots Valsts pārvaldes likumam.

⁹⁷ CDL-AD(2020)019-e, kur Venēcijas komisija uzskatīja, ka “*likumā tieši ir jāregulē divi jautājumi: šādu darījumu maksimālais skaits un ilgums*” (t. i., uzticības personām). Piektajā novērtēšanas kārtā saistībā ar ziņojumu “Korupcijas novēršana un integritātes veicināšana centrālajās valdībās (augstākās izpildvaras funkcijas) un tiesībsardzības iestādēs”, kas tika publicēts 2019. gada 3. aprīlī, Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa (*GRECO*): “*iesaka īstenot pasākumus, kas atrisinātu uzticības personu tiesisko situāciju un ierobežotu šādu diskrecionāri ieceltu ierēdņu skaitu līdz absolūtam minimumam*”.

⁹⁸ 2021. gada Likums Nr. XVI, ar ko paredz grozījumus tiesību aktos par uzticības personu iecelšanu. Mūsdienās uzticības personas ir tikai tās personas, kuras nāk no privātā sektora un tiek ieceltas pagaidu amatā valsts pārvaldē. Ja amatpersona uz laiku tiek norikota darbā citā valsts pārvaldes dienestā (piem., ministrijā vai kādā citā iestādē), saskaņā ar likumu viņu neuzskata par uzticības personu *stricto sensu*.

⁹⁹ Praksē notiek tā, ka norīkotās amatpersonas ētikas kontrole (tostarp attiecībā uz interešu konfliktiem un ārējiem amatiem) ir uzticēta iecelējinstitūcijai un tas rada iespējamu interešu konfliktu starp kontrolieri un kontrolēto personu. Informācija, kas saņemta valsts apmeklējuma kontekstā.

¹⁰⁰ Individuālā ieguldītāja programma ļāva naturalizēt līdz pat 1800 ieguldītājiem, izņemot to apgādājamās personas, apmaiņā pret būtiskiem ieguldījumiem (Noteikumi par Maltas Republikas Individuālā ieguldītāja programmu (2014), 12. noteikums). Šī shēma tika atcelta pēc Maltas 2020. gada Pilsonības likuma (grozījums Nr. 2) pieņemšanas (2020. gada Likums Nr. XXXVIII). Tāpēc noteikumi par pilsonības piešķiršanu, izmantojot Individuālā ieguldītāja programmu, vairs nav spēkā un ir aizstāti ar shēmu “Maltas pilsonība naturalizācijas kārtībā par ārkārtas nopelniem, izmantojot tiešos ieguldījumus”, kas izveidota ar Pilsonības piešķiršanas noteikumiem par ārkārtas nopelniem (2020). Jaunā shēma ļauj naturalizēt līdz 400 ieguldītājiem gadā un kopā 1500 ieguldītājus, izņemot apgādājamās personas, apmaiņā pret nozīmīgiem ieguldījumiem. Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

¹⁰¹ *Times of Malta* “*Exposed: the great residency sham to obtain a Maltese passport*”, 2021. gada 22. aprīlis.

¹⁰² Komisijas paziņojumi presei IP 20/1925 un INF/21/2743. Komisija 2020. gada 20. oktobrī pieņēma oficiāla paziņojuma vēstuli par ieguldītāja pilsonības shēmu, savukārt pēc šīs shēmas grozīšanas, 2021. gada 9. jūnijā, Komisija pieņēma papildu oficiāla paziņojuma vēstuli, paužot bažas arī par jauno shēmu, ko īsteno Malta.

Ir ieviestas īpašas vadlīnijas ar mērķi mazināt korupcijas riskus publiskajos iepirkumos Covid-19 pandēmijas laikā. Finanšu un nodarbinātības ministrijas Līgumu departaments 2020. gadā ieviesa Mantas iepirkuma noteikumus¹⁰³, kas publicēti 2020. gada 30. aprīlī, iekļaujot pret korupciju un slepenu vienošanos vēršus nosacījumus¹⁰⁴. Līgumu departaments oficiālajā publisko iepirkumu portālā¹⁰⁵ ir ieviesis arī tiešsaistes pēclīguma moduli, kura mērķis ir novērst interešu konfliktus konkursu procedūrās.

III. MEDIJU PLURĀLISMS UN MEDIJU BRĪVĪBA

Vārda brīvība ir nostiprināta Maltas Konstitūcijā¹⁰⁶, kā arī Eiropas Konventa likumā (Maltas tiesību aktu 319. nodaļa). Ar 2018. gada 14. maija Mediju un neslavas celšanas likumu tika atcelts 1974. gada Preses likums, būtiski mainot tiesību aktus par neslavas celšanu kopumā pozitīvā virzienā. Konstitūcijā ir noteikts Apraides iestādes sastāvs, iecelšanas un atcelšanas procedūras un neatkarība, kā arī tās pamatfunkcijas¹⁰⁷. Informācijas brīvības likums nosaka tiesisko regulējumu attiecībā uz piekļuvi informācijai, kas ir valsts pārvaldes iestāžu rīcībā¹⁰⁸. 2020. gadā tika pieņemti tiesību akti, lai transponētu Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu¹⁰⁹ Maltas tiesību sistēmā.

Grozījumi Maltas Apraides likumā nav radījuši nekādas izmaiņas, kas stiprinātu Apraides iestādes neatkarību un darbību. Apraides iestādes locekļus amatā iecel prezidents, rīkojoties saskaņā ar premjerministra ieteikumu un pēc apspriedes ar opozīcijas vadību. Lai gan iestādes pieci valdes locekļi visi ir politiski iecelti, ņemot vērā to, ka tai ir likumā skaidri definēti pienākumi un tās darbība parasti ir pārredzama, 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instrumenta vērtējumā šīs iestādes neatkarība un lietderīgums ir saistīts ar zemu risku¹¹⁰. Ar 2020. gada likumu Nr. LVI, ar ko groza Apraides likumu, lai to saskaņotu ar Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu, nav ieviestas nekādas izmaiņas attiecībā uz Apraides iestādes neatkarību¹¹¹.

Joprojām pastāv bažas par politisko partiju īpašumtiesībām uz vairākiem medijiem un raidorganizācijām un ietekmi uz to darbību. Vairāki Maltas mediji un raidorganizācijas, tostarp tiešsaistes ziņu portāli, faktiski ir divu lielāko parlamentā pārstāvēto politisko partiju¹¹² īpašumā, kontrolē vai pārvaldībā. 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instrumenta vērtējumā šāds stāvoklis nozīmē to, ka šīs abas partijas “aktīvi piedalās žurnālistu darba vides veidošanā”, savukārt viņu mediji “būtiski ietekmē sabiedrisko diskursu”¹¹³. Tas liek 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instrumentam vēlreiz paust viedokli, ka uz mediju politisko neatkarību valstī ir attiecināms akūti augsts risks¹¹⁴. Kā norādīts 2020. gada mediju plurālisma uzraudzības instrumentā un atkārtots 2021. gada

¹⁰³ Pakārtotie tiesību akti 601.03, Publiskā iepirkuma noteikumi.

¹⁰⁴ Sk. 187. pantu Pakārtotajos tiesību aktos 601.03, Publiskā iepirkuma noteikumi.

¹⁰⁵ <http://www.etenders.gov.mt>.

¹⁰⁶ Konstitūcijas 41. pants.

¹⁰⁷ Konstitūcijas 118. un 119. pants.

¹⁰⁸ Organizācijas “Reportieri bez robežām” pasaules preses brīvības indeksā Malta joprojām ieņem 81. vietu pasaulē. Tas nozīmē, ka Eiropas Savienībā Malta ieņem 25. vietu.

¹⁰⁹ Direktīva (ES) 2018/1808 (2018. gada 14. novembris).

¹¹⁰ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “Country Report on Malta”, 10. un 11. lpp.

¹¹¹ Likums Nr. LVI (2020), ar ko groza Apraides likumu, 350. nod.

¹¹² Valdošā partija *Partit Laburista* (PL) un opozīcijas partija *Partit Nazzjonalista* (PN).

¹¹³ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “Country Report on Malta”, 7. lpp.

¹¹⁴ Turpat, 14. lpp.

mediju plurālisma uzraudzības instrumentā¹¹⁵, Apraides iestāde galvenokārt uzrauga un regulē sabiedriskos medijus (t. i., sabiedriskās apraides pakalpojumus (*PBS*)), *de facto* ļaujot divām pārējām lielākajām raidorganizācijām, kas pieder attiecīgi Darba partijai un Nacionālistu partijai, “*redakcionāli panākt savstarpēju līdzsvaru*”. Ņemot vērā šo stāvokli, ir iesniegta konstitucionāla lieta, apstrīdot Apraides likuma 13. panta 2. punktā izklāstīto atrunu un to, kā regulators piemēro šo atrunu, ar kuru, kā tiek apgalvots, tiek konsolidēta polarizēta mediju ainava¹¹⁶.

Tika veiktas nelielas izmaiņas Maltas Žurnālistu institūta (*IGM*) statūtos. *IGM*, kas ir 1989. gadā dibināta valsts profesionālo žurnālistu organizācija, vienbalsīgi apstiprināja vairākus grozījumus savos statūtos (tostarp par tās valdes locekļu skaita palielināšanu un tās finanšu papildu pārbaudi), kurus bija ierosinājis brīvprātīgo organizāciju komisārs¹¹⁷. Lai gan 2020. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments bija norādījis, ka parasti netiek uzskatīts, ka šis institūts ir lietderīgs pasākums redakcionālās neatkarības aizsardzības nolūkā¹¹⁸, 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments atzīmē, ka pēdējā gada laikā ir mainījusies pieeja un institūts ir “aktīvāk iestājies par savu locekļu vajadzībām, kā arī par to, lai tiktu novērsti šķēršļi, ar kuriem žurnālisti sastopas, pildot savus pienākumus”¹¹⁹.

Mediju īpašumtiesību pārredzamības jomā nekas nav mainījies un nekādas izmaiņas tiesību aktos nav plānotas. Apraides iestāde apkopo informāciju par īpašumtiesībām uz medijiem, bet nav paredzēts pienākums darīt šo informāciju viegli pieejamu sabiedrībai. Ņemot vērā to, ka mediju tirgus ir salīdzinoši mazs, sabiedrība lielā mērā zina, kam pieder mediju uzņēmumi valstī. Līdz ar to 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments saglabā savu vērtējumu par vidēju risku mediju īpašumtiesību pārredzamības ziņā¹²⁰. Apraides likumā ir ietverti īpaši ierobežojumi, lai novērstu augstu horizontālo īpašumtiesību koncentrāciju audiovizuālo mediju nozarē. Tomēr tas, ka nav pilnīgu datu, apgrūtina veikt pilnīgu novērtējumu¹²¹.

Tiesiskā regulējuma neesība attiecībā uz valsts reklāmu joprojām ļauj gan valdībai, gan atsevišķiem politiķiem to ļaunprātīgi izmantot. Tas izriet no Maltas sabiedriskās dzīves standartu komisāra veiktajām izmeklēšanām par publisko līdzekļu piešķiršanu iespējamai politiskai reklāmai drukātajos medijos, ko veic viens no valdības ministriem¹²². Sabiedriskās dzīves standartu komisārs 2021. gada jūnijā pirmo reizi izdeva pamatnostādņu projektu par valdības reklāmu un reklāmas materiāliem, un tā apspriešana vēl nav notikusi¹²³.

Aģentūra “*Malta Enterprise*” 2020. gada aprīlī uzsāka ziņu mediju nodrošinātājiem paredzētu atbalsta shēmu, lai mazinātu Covid-19 pandēmijas radīto nelabvēlīgo ietekmi. Šī shēma, kuras ietvaros līdz 2021. gada februārim sadalīto līdzekļu apmērs nedaudz pārsniedza 1,2 miljonus EUR, tika izstrādāta ar mērķi palīdzēt mediju operatoriem, kuri

¹¹⁵ Turpat, 11. lpp.

¹¹⁶ Lieta 47/2021, *Lovin Malta Ltd.* u. c. / Valsts advokatūra, iesniegta 2021. gada 1. februārī.

¹¹⁷ Maltes sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu, 47. lpp., un informācija, kas saņemta Maltes apmeklējuma kontekstā 2021. gada 19. aprīlī.

¹¹⁸ 2020. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “*Country Report on Malta*”, 11. lpp.

¹¹⁹ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “*Country Report on Malta*”, 10. lpp.

¹²⁰ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “*Country Report on Malta*”, 12. lpp.

¹²¹ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments jo īpaši ziņo par vispārēju datu trūkumu attiecībā uz atsevišķu ziņu izdevumu tirgus daļu, izņemot četru lielāko televīziju auditorijas vērtējumus.

¹²² Sabiedriskās dzīves standartu komisārs, lietas atskaite Nr. K/028, 2021. gada 17. marts.

¹²³ <https://standardscommissioner.com/wp-content/uploads/draft-guidelines-government-advertising-promotional-material.pdf>.

nodarbina vismaz četrus pilna laika žurnālistus un nodrošina dienas ziņu pakalpojumus. Vairākas lielākās neatkarīgās izdevniecības ir aizstāvējušas šo shēmu. Citas ieinteresētās personas, tostarp dažas citas neatkarīgās izdevniecības un mediji, komentēja, ka šai shēmai trūkst pārredzamības attiecībā uz kritērijiem, kas izmantoti piešķirto summu noteikšanai, un ka tā tika izstrādāta tādā veidā, lai no tās gūtu labumu izdevniecības, kas pieder politikajām partijām¹²⁴. 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments ziņo, ka uz vairākiem pieprasījumiem par informācijas brīvību saistībā ar šo jautājumu joprojām nav saņemtas atbildes¹²⁵. Iepriekš minēto iemeslu dēļ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments saglabā savu vērtējumu par vidēju risku saistībā ar valsts regulējumu attiecībā uz resursiem un atbalstu mediju nozarei¹²⁶.

Valdība ir sākusi pārskatīt tiesisko regulējumu par iespēju piekļūt informācijai, kas ir valsts pārvaldes iestāžu rīcībā. Informācijas brīvības likumā ir paredzēts, ka Maltas pilsoņi, ES pilsoņi un cilvēki, kuri Maltā ir dzīvojuši vismaz piecus gadus, ir tiesīgi pieprasīt piekļuvi informācijai, kas ir valsts pārvaldes iestāžu rīcībā¹²⁷. Atteikumam nodrošināt piekļuvi ir jābūt pamatotam, un to var pārsūdzēt. Žurnālisti, NVO¹²⁸ un 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments ziņo, ka žurnālisti, pieprasot šādu piekļuvi, pastāvīgi saskaras ar grūtībām, kas saistītas ar tiešu atteikumu, būtisku aizkavēšanos un atbildes nesniegšanu. *IGM* turklāt ir norādījis, ka valsts pārvaldes iestādes parasti sākotnēji liedz pilnīgu piekļuvi informācijai un datiem, un vienlaikus paudis bažas arī par dažu ar Covid-19 saistītu preses konferenču rīkošanu, kuru laikā netika pārraidīti žurnālistu jautājumi¹²⁹. Šo iemeslu dēļ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments ir ievērojami paaugstinājis vērtējumu par risku šajā jomā, lai gan tas joprojām ir vidēja riska diapazonā¹³⁰. Valdība ir paziņojusi, ka, ņemot vērā *GRECO* ieteikumus šajā jautājumā¹³¹, 2021. gada janvārī tika uzsākts neatkarīgs pētījums šīs problēmas izvērtēšanai.

Publiskajā izpētē, kas tika izveidota, lai noskaidrotu, vai valsts ir atbildīga par apstākļiem, kuru rezultātā tika nogalināta žurnāliste *Daphne Caruana Galizia*, turpinājās liecinieku uzklaušanās¹³². 2020. un 2021. gadā notikusī publiskā izpēte sniedza norādes par gadījumiem, kurus dažas ieinteresētās personas kvalificēja kā satraucošus politiskas iejaukšanās gadījumus, kā arī par slēpšanu no policijas puses un slepenu vienošanos ar noziedzniekiem¹³³. Iesniegumā minētajai publiskajai izpētei, kuru sagatavoja starptautiskā vārda brīvības organizācija "*Article 19*" un atbalstīja vairākas starptautiskas preses asociācijas, ir secināts, ka tad, ja izmeklēšanas pilnvaras ir pabeigtas un tās ieteikumi tiek īstenoti, "*tas var radīt nozīmīgu precedentu, lai panāktu taisnīgumu žurnālistiem visā*

¹²⁴ Informāciju Maltas apmeklējuma kontekstā sniedza vairākas ieinteresētās personas.

¹²⁵ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, "*Country Report on Malta*", 15. un 16. lpp.

¹²⁶ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, "*Country Report on Malta*", 15. lpp.

¹²⁷ Brīvību un informācijas likums (2008), kas grozīts 2012. gadā (Maltas tiesību aktu 496. nodaļa).

¹²⁸ NVO *Aditus Foundation* sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu, kā arī informācija, kas Maltas apmeklējuma kontekstā saņemta no vairākām ieinteresētajām personām.

¹²⁹ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

¹³⁰ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, "*Country Report on Malta*", 10. lpp.

¹³¹ *GRECO* (2019) piektā novērtēšanas kārtā. Novērtēšanas ziņojums.

¹³² Izmeklēšanas padome 2021. gada 15. jūlijā paziņoja, ka tā ir sagatavojusi ziņojumu, ko tā vispirms nosūtīs premjerministram, valsts advokātam un pēc tam *Caruana Galizia* ģimenei. Publicēšanas datumu paziņos vēlāk.

¹³³ Organizācija "*Reportieri bez robežām*", 2021. gada ziņojums par Maltu.

pasaulē”, piebilstot, ka izmeklēšanas darbs ir “nozīmīgs, lai nodrošinātu kompensācijas upurim, viņas ģimenei un Maltas sabiedrībai”¹³⁴.

Žurnālisti, strādājot savā profesijā, joprojām saskaras ar daudziem izaicinājumiem. To ir apstiprinājuši žurnālisti, IGM, mediju plurālisma uzraudzības instruments, kā arī NVO¹³⁵, lai gan 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments reģistrēja nelielu riska samazinājumu, salīdzinot ar 2020. gada mediju plurālisma uzraudzības instrumentu¹³⁶. Eiropas Padomes Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma 2020. gadā ziņoja par diviem jauniem brīdinājumiem¹³⁷, kas vēl nav atrisināti, saistībā ar Lielbritānijas-Azerbaidžānas uzņēmēja uzsāktu SLAPP¹³⁸ tiesvedību pret pieciem Maltas medijiem un iespējamo “*Times of Malta*” žurnālista uzpirkšanu. Abi brīdinājumi ir attiecīgi saistīti ar *Daphne Caruana Galizia* veikto pētnieciskās žurnālistikas darbu un kriminālprocesiem saistībā ar viņas slepkavību¹³⁹. IGM ir paudis bažas par to, ko tas dēvē par “žurnālistu izsmiešanas un ņirgāšanās normalizēšanu” sociālajos medijos¹⁴⁰.

IV. CITI INSTITUCIONĀLI JAUTĀJUMI SAISTĪBĀ AR LĪDZSVARA UN ATSVARA SISTĒMU

Malta ir parlamentāra republika, kur likumdošanas pilnvaras ir Pārštāvju palātai; vienpalātas parlamentu ievēlē uz piecu gadu termiņu. Izpildvaras funkcijas ir uzticētas prezidentam, ko ievēlē parlaments, un premjerministra vadītajam Ministru kabinetam. Visiem valdības ministriem, tajā skaitā premjerministram, ir jābūt parlamenta deputātiem. Konstitucionālas lietas tiek uzklautas Konstitucionālajā tiesā. Konstitūcijā ir noteikts, ka ir jāizveido vairākas neatkarīgas iestādes, tajā skaitā Ombuda birojs.

Tika nostiprināta līdzsvara un atsvara sistēma Maltas prezidenta iecelšanas un atcelšanas procedūrā. 2020. gada jūlijā pieņemtajā reformā ir paredzēts, ka Maltas prezidentu ievēlē ar divu trešdaļu balsu vairākumu parlamentā, nevis ar vienkāršu balsu vairākumu. Tas atbilst Venēcijas komisijas atzinumiem, kuros tomēr arī ir aicināts paredzēt strupceļa novēršanas mehānismu, kura pašlaik nav¹⁴¹. Turklāt tagad prezidenta atcelšanai ir nepieciešams divu trešdaļu balsu vairākums parlamentā un par to var lemt tikai tad, ja ir pierādīta nespēja pildīt amata pienākumus¹⁴² vai “pierādīta neatbilstoša rīcība”. Lai arī šī reforma tika atzinīgi novērtēta, Venēcijas komisija ieteica nodrošināt prezidentam tiesības pārsūdzēt Konstitucionālajā tiesā šādas neatbilstošas rīcības konstatēšanu, ideālā gadījumā pirms galīgā balsojuma parlamentā¹⁴³.

¹³⁴ “Article 19” (2021), publiskā izpēte *Daphne Caruana Galizia* slepkavības lietā, rakstisks iesniegums, 2021. gada 31. marts.

¹³⁵ *Aditus Foundation* sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu, kā arī informācija, kas Maltas apmeklējuma kontekstā saņemta no vairākām ieinteresētajām personām.

¹³⁶ 2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments, “*Country Report on Malta*”, 9. un 10. lpp.

¹³⁷ Eiropas Padome, Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma. Kā norādīts Eiropas Padomes Ieteikumā Nr. 2016/4, dalībvalstīm būtu jāizveido visaptverošs tiesiskais regulējums, kas žurnālistiem un citiem mediju dalībniekiem ļauj produktīvi un bez bailēm piedalīties publiskās debatēs.

¹³⁸ Stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību.

¹³⁹ Eiropas Padomes Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma (mediju brīvības brīdinājumi).

¹⁴⁰ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

¹⁴¹ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 44. punkts.

¹⁴² Neatkarīgi no tā, vai tā ir fiziska vai garīga nespēja, vai kāda cita iemesla dēļ.

¹⁴³ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 45. punkts.

Varētu vēl vairāk pastiprināt jau stiprināto ombuda lomu, un likumprojekts par valsts civiltiesību iestādes izveidi joprojām tiek apspriests parlamentā. Ar 2020. gada jūnijā pieņemto reformu konstitucionālā līmenī tika pieņemti noteikumi par ombuda iecelšanu¹⁴⁴, atstādināšanu un atlaišanu. Venēcijas komisija savā 2020. gada oktobra atzinumā atzinīgi novērtēja šo reformu, un vienlaikus sniedza vairākus papildu ieteikumus¹⁴⁵, it īpaši iesakot ombudam piešķirt tiesības nodot lēmumu par viņa atlaišanu “pierādītas neatbilstošas rīcības” dēļ pārskatīšanai tiesā¹⁴⁶. Pašreizējais ombuds pauda nožēlu, ka par šo reformu netika veikta apspriešana, un vienlaikus sniedza priekšlikumus šīs iestādes turpmākai stiprināšanai¹⁴⁷. Turklāt ombuds izteica bažas par to, ka viņa ieteikumiem neseko to ieviešana, un ierosināja noteikt, ka parlamentam ir pienākums apspriest iesniegtos atzinumus¹⁴⁸. Pašreizējā ombuda pilnvaru termiņš beidzās 2021. gada 21. martā, taču viņa pēctecis līdz šā ziņojuma publicēšanas dienai vēl nav iecelts¹⁴⁹. 2019. gadā ierosinātais priekšlikums izveidot valsts civiltiesību iestādi joprojām tiek apspriests parlamentā.

Ir pieņemta konstitucionālā reforma par atsevišķu neatkarīgu komisiju iecelšanu. 2021. gada 24. martā pieņemtajā reformā¹⁵⁰ tika paredzēts, ka pilnvaras, kas saistītas ar vairāku neatkarīgu komisiju iecelšanu¹⁵¹, tagad premjerministra vietā tiks piešķirtas Ministru kabinetam. Venēcijas komisija atzinīgi novērtēja šo reformu kā pozitīvu soli, sniedzot ieteikumus, tieši kāds formulējums šajā sakarā būtu jāizmanto¹⁵². Venēcijas komisija atkārtoja arī savu ieteikumu stiprināt Vēlēšanu komisijas, Valsts pārvaldes komisijas un Apraides iestādes iecelšanas procedūras¹⁵³. Valdība plāno apspriest šo jautājumu konstitucionālā konventa ietvaros. Pašreizējās Covid-19 pandēmijas dēļ lēmums par konventa norises laiku vēl nav pieņemts. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir uzsvērušas nepieciešamību saņemt informāciju par konventa norises laiku, procesu un dalības nosacījumiem¹⁵⁴.

¹⁴⁴ Likums par grozījumiem dažādos tiesību aktos ar mērķi pārveidot kārtību, kādā tiek iecelts galvenais pastāvīgais sekretārs un pastāvīgie sekretāri. Sk. arī 2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, IV daļa.

¹⁴⁵ Venēcijas komisija atzīmēja, ka sliksnis, kas ierobežo ombuda tiesības, atsaucoties uz iespējamiem koruptīvas prakses pierādījumiem, tieši vērsties pie ģenerālprokurora, ir pārāk augsts (pašreizējais sliksnis, kas nosaka ombuda pilnvaras, ir augsts, jo šīs pilnvaras var izmantot tikai tad, ja ombuda rīcībā ir “pierādījumi par jebkādu koruptīvu rīcību”, nevis, kā ieteikts, par rīcību, kas “saistīta ar [jebkādu koruptīvu darbību] vai veicina to”). Turklāt saskaņā ar Venēcijas komisijas viedokli ombudam vajadzētu būt ne vien tiesībām, bet arī pienākumam ziņot par korupciju ģenerālprokuroram, kā arī tiesības iesniegt sūdzību ombudam nevajadzētu attiecināt tikai uz personām, kuras apgalvo, ka ir cietušas no kādas citas personas noziedzīga nodarījuma. Turklāt valdībai vajadzētu nodrošināt ombudam nepieciešamo atbalstu un sadarbību. Sk. Venēcijas komisijas atzinumu CDL-AD(2020)019-e, 67., 69. un 71. punkts.

¹⁴⁶ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 67. punkts.

¹⁴⁷ Informāciju Maltas apmeklējuma kontekstā sniedza ombuds.

¹⁴⁸ Ombuda 2019. gada ziņojums. Šajā sakarā Venēcijas komisija ieteica Konstitūcijā ierakstīt, ka ombudam ir tiesības uz informāciju.

¹⁴⁹ Pašreizējais ombuds turpina darbu līdz jaunas personas iecelšanai amatā. Pēc mēģinājumiem atrast kandidātu valdības un opozīcijas partiju vidū 2021. gada 16. maijā mediji ziņoja, ka vienošanās nav panākta. Turpinās papildu apspriešana šajā sakarā.

¹⁵⁰ Sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, IV daļa, 15. lpp.

¹⁵¹ Šeit ietilpst Maltas Centrālā banka, informācijas un datu aizsardzības komisārs, Maltas Finanšu pakalpojumu pārvaldes priekšsēdētājs un Šķīrējtiesu centra valdes locekļi.

¹⁵² Venēcijas komisija norādīja, ka formulējums joprojām ir vājš (“pienācīgi ņemot vērā”). Citur izmantotais formulējums ir šāds: “rīkojoties pēc Ministru kabineta ieteikuma” vai “pēc Ministru kabineta apstiprinājuma saņemšanas”. Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 84. punkts.

¹⁵³ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 85. punkts.

¹⁵⁴ Informācija un dokumenti saņemti Maltas apmeklējuma kontekstā.

Tika pieņemtas 2020. gadā ierosinātās reformas attiecībā uz to personu iecelšanu, kuras pilda augstākās izpildvaras funkcijas valsts pārvaldē¹⁵⁵. 2021. gada 24. martā tika pieņemts grozījums, ar ko nosaka skaidru pamatu uzticības personu iecelšanai¹⁵⁶. Ar vēl vienu grozījumu, kas tika pieņemts 2021. gada 24. maijā, tiek nodrošināts, ka Valsts pārvaldes komisija, kas ir neatkarīga konstitucionāla struktūra, sniedz ieteikumus Republikas prezidentam par pastāvīgo sekretāru iecelšanu un atcelšanu, balstoties uz skaidrām un iepriekš noteiktām prasībām¹⁵⁷. Šo grozījumu mērķis ir izpildīt Venēcijas komisijas un GRECO sniegtos ieteikumus¹⁵⁸.

Ir jānodrošina konsekventi turpmāki pasākumi pēc Konstitucionālās tiesas spriedumiem, kuros atzīts, ka tiesību akti neatbilst Konstitūcijai. Saskaņā ar Maltas konstitucionālo kārtību Konstitucionālās tiesas spriedumiem nav *erga omnes* spēka. Tiesību akti, kas atzīti par neatbilstošiem Konstitūcijai, paliek spēkā, līdz parlaments tos atceļ. Venēcijas komisija konstatēja, ka praksē parlaments, šķiet, konsekventi nenodrošina šādus turpmākus pasākumus, un šajā sakarā ieteica¹⁵⁹ ieviest pienākumu parlamentam ierobežotā termiņā atcelt vai grozīt noteikumus, kas atzīti par neatbilstošiem Konstitūcijai. Šobrīd nav plānota neviena iniciatīva šā jautājuma risināšanai¹⁶⁰.

Parlamenta lomu vajadzētu aplūkot konstitucionālā konventa ietvaros. Venēcijas komisija atkārtoja ieteikumus attiecībā uz parlamentu, it īpaši, nodrošināt pietiekamu pētniecības kapacitāti atsevišķiem parlamenta deputātiem, neatkarīgas juridiskas konsultācijas šiem deputātiem, kā arī to, ka ierindas parlamenta deputāti ir mazāk atkarīgi no valdības amatiem¹⁶¹. Šajā sakarā valdība informēja par savu nodomu konstitucionālās reformas kontekstā apspriest, vai parlamenta deputātiem būtu jādod tiesības izvēlēties strādāt pilnu vai nepilnu slodzi¹⁶². Turpinās diskusijas par papildu līdzekļu piešķiršanu pētniecības darbinieku iesaistīšanai katrā parlamentārajā grupā.

¹⁵⁵ 2020. gada ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, IV daļa, 9. lpp.

¹⁵⁶ 2020. gada Likums, ar ko paredz grozījumus tiesību aktos par uzticības personu iecelšanu.

¹⁵⁷ Likums par grozījumiem dažādos tiesību aktos ar mērķi pārveidot kārtību, kādā tiek iecelts galvenais pastāvīgais sekretārs un pastāvīgie sekretāri.

¹⁵⁸ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)006, 115.–129. punkts, GRECO (2019) piektā novērtēšanas kārtā. Novērtēšanas ziņojums, 24., 25. un 26. punkts.

¹⁵⁹ Sk. arī 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, I daļa, 15. lpp. Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 98. punkts, CDL-AD(2020)006, 80.–84. punkts, un CDL-AD(2018)028, 74.–79. punkts. Venēcijas komisija atzīmēja, ka parlamenta ziņā ir atcelt vai grozīt likumus, kas atzīti par neatbilstošiem Konstitūcijai. Venēcijas komisija uzskata, ka “*praksē, šķiet, tas nenotiek visos gadījumos, un Konstitucionālā tiesa saņem izskatīšanai atkārtotas lietas, jo administrācija un, šķiet, dažreiz pat tiesneši, turpina piemērot antikonstitucionālos noteikumus*”.

¹⁶⁰ Maltas valdība uzskata, ka Konstitucionālās tiesas spriedumu *erga omnes* spēka nodrošināšana neatbilst Maltas tiesību sistēmas principiem. *Aditus Foundation* puda bažas par *erga omnes* spēka neesību un atbilstību Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (ECTK) 6. pantam (informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā). Tiek arī atzīmēts, ka saskaņā ar Civilprocesa organizācijas kodeksa (12. nodaļa) 242. pantu, ja tiesa atzīst, ka tiesību akts ir spēkā neesošs vai neatbilstošs Konstitūcijai, vai pamattiesības aizskarošs, tai par savu spriedumu ir jāinformē Pārštāvju palāta. Premjerministrs sešos mēnešos no dienas, kad minētais spriedums ir stājies spēkā, var pieņemt noteikumus, ar kuriem svīturo attiecīgo dokumentu vai tā noteikumu, kas pasludināts par Konstitūcijai vai cilvēktiesībām neatbilstošu.

¹⁶¹ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 98. punkts.

¹⁶² Kā norādīts 2020. gada ziņojumā par tiesiskumu, Venēcijas komisija ir konstatējusi, ka Maltas parlaments ir jāstiprina, lai tas varētu faktiski uzraudzīt valdību, un ieteikusi sistēmu mainīt, lai deputātiem nodrošinātu pilna laika darbu un samaksu (CDL-AD(2020)006, 92., 93. un 94. punkts).

Likumdošanas procesā joprojām ir vērojamas problēmas saistībā ar tādu instrumentu ierobežoto izmantošanu, kas balstīti uz pierādījumiem, un sabiedriskās apspriešanas iedarbīgumu¹⁶³. Iepriekš paustās bažas par sabiedrisko apspriežu ierobežoto izmantošanu joprojām ir spēkā arī attiecībā uz 2020. gada jūnijā pieņemtajām reformām¹⁶⁴. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas arī ir paudušas bažas par to, ka nenotiek apspriešanās par tiesību aktiem, kas ietekmē viņu darbību¹⁶⁵. Sabiedrisko apspriežu norisei¹⁶⁶ ir paredzēts izmantot e-Līdzdalības platformu, kuru izstrādā valdība¹⁶⁷.

Joprojām tika pieņemti pasākumi cīņai pret Covid-19 pandēmiju. Ar Sabiedrības veselības aktu¹⁶⁸ Sabiedrības veselības dienesta direktoram ir piešķirtas tiesības pasludināt sabiedrības veselības ārkārtas stāvokli bez nepieciešamības noteikt tā ilgumu¹⁶⁹. Ar šo pašu aktu direktoram ir piešķirtas pilnvaras pieņemt, mainīt vai atsaukt rīkojumus epidēmiju un infekcijas slimību gadījumos. 2020. gadā, laikposmā no jūnija līdz decembrim, šīs pilnvaras tika izmantotas vairāk nekā 55 reizes, savukārt 2021. gadā — divas reizes (janvārī un februārī)¹⁷⁰. Parlaments ir tiesīgs pārbaudīt noteikumus un rīkojumus, kas izdoti sabiedrības veselības ārkārtas stāvokļa ietvaros¹⁷¹.

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir paudušas bažas par piekļuvi finansējumam un brīvprātīgo organizāciju komisāra lomu. Joprojām tiek uzskatīts, ka pilsoniskās sabiedrības telpa ir sašaurināta, citstarp ņemot vērā žurnālistu darba apstākļus¹⁷². Pilsoniskās sabiedrības organizācijas aktīvi piedalās publiskajās debatēs. Tomēr tās ir paudušas bažas par jaunajiem noteikumiem attiecībā uz līdzekļu vākšanu, kas pieņemti 2020. gada septembrī¹⁷³, jo pastāv uzskats, ka tie rada divkāršu šķērslī asociācijām viņu darbību veikšanai¹⁷⁴ un brīvprātīgo organizāciju komisāram piešķir nepamatotu rīcības brīvību atteikt jebkuram apstiprinājumu līdzekļu vākšanai¹⁷⁵. Pilsoniskās sabiedrības organizācijas ir paudušas bažas,

¹⁶³ Sk. 2020. gada ziņojumu par tiesiskumu, Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā, 15. lpp.

¹⁶⁴ Venēcijas komisijas atzinums CDL-AD(2020)019-e, 95. punkts.

¹⁶⁵ Informācija saņemta Maltas apmeklējuma kontekstā.

¹⁶⁶ Jo īpaši iedzīvotāji tiktu pastāvīgi informēti par sniegto atgriezenisko saiti un procesuālajām darbībām, kas līdz šim veiktas apspriešanas procesā. Ar jauno sistēmu tiks ieviesta arī detalizētāka statistikas informācija par to, kādu atgriezenisko saiti snieguši departamenti/vienības.

¹⁶⁷ Sk. Maltas valdības sniegto informāciju 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

¹⁶⁸ Likuma 14.ff pants.

¹⁶⁹ Sabiedrības veselības ārkārtas stāvoklis tika pasludināts 2020. gada 16. martā un atcelts 2020. gada 1. jūlijā.

¹⁷⁰ Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

¹⁷¹ Saskaņā ar 1975. gada Interpretācijas aktu (249. nodaļa) visi pakārtotie tiesību akti, piem., direktora izdotie noteikumi un rīkojumi, ir jāiesniedz parlamentam pārbaudei, un parlaments tos var atcelt vai grozīt 60 dienās pēc to iesniegšanas. Saskaņā ar valsts iestāžu sniegto informāciju kopš Sabiedrības veselības akta grozīšanas 2020. gadā līdz šim nav iesniegti priekšlikumi apstrīdēt pakārtotos tiesību aktus, kas ieviesti saskaņā ar šo aktu; sk. parlamenta sekretariāta sniegto informāciju 2021. gada tiesiskuma ziņojumam.

¹⁷² *CIVICUS*, Maltai sniegtais novērtējums. Novērtējumus piecu kategoriju skalā izsaka šādi: atklāta, sašaurināta, ierobežota, apspiesta un noslēgta. Galvenie *CIVICUS* apsvērumi, kuru dēļ Maltas pilsoniskās sabiedrības telpa tiek uzskatīta par sašaurinātu, attiecas uz nelabvēlīgajiem apstākļiem žurnālistiem un korupcijas apkarošanas aktīvistiem.

¹⁷³ Brīvprātīgo organizāciju (publiskās līdzekļu vākšanas) noteikumi (S.L.492.03.) un Brīvprātīgo organizāciju (labdarības veikalu) noteikumi (S.L.492.04.). Saskaņā ar Maltas iestāžu sniegto informāciju starptautisko organizāciju ieteikumu ieviešanai bija nepieciešami tiesību aktu grozījumi attiecībā uz piekļuvi finansējumam un brīvprātīgo organizāciju komisāra lomu.

¹⁷⁴ Norādītais divkāršais šķērslis izriet no fakta, ka organizācijām, kas ir ieinteresētas saņemt finansējumu savām darbībām, neskatoties uz to, ka tās jau ir reģistrētas saskaņā ar Brīvprātīgo organizāciju likumu, katru reizi, kad tās plāno lūgt šādu finansējumu, ir jāpieprasa iestāžu atļauja.

¹⁷⁵ 2020. un 2021. gadā Brīvprātīgo organizāciju komisāra birojs sazinājās ar vairāk nekā 200 brīvprātīgajām organizācijām saistībā ar jautājumiem, kas attiecas uz to statūtiem. Tikai 2020. gadā vien 124 organizācijām

ka minētā komisāra rīcība varētu būt politiski motivēta¹⁷⁶. 2020. gadā tika atvērtas dažādas shēmas, tostarp ārkārtas fonds¹⁷⁷, kurš tika izveidots 2020. gadā, lai palīdzētu brīvprātīgajām organizācijām pārvarēt Covid-19 pandēmijas radītos izaicinājumus, un kura darbība tika pagarināta līdz 2021. gada martam, kā arī tam tika piešķirti papildu 150 000 EUR. 2020. gada maijā sāktās shēmas pirmajā posmā vairāk nekā 120 bezpeļņas grupas saņēma atbalstu no finansējuma 125 000 EUR apmērā¹⁷⁸. 2021. gada 1. jūlijā brīvprātīgo organizāciju komisārs atkāpās no amata¹⁷⁹.

---

bija jāgroza savi statūti, lai tās tiktu atzītas par reģistrētām brīvprātīgajām organizācijām, savukārt 31 organizācijas pieteikums tika noraidīts, jo tās negrozīja savus statūtus, lai tos salāgotu ar Brīvprātīgo organizāciju likumu. Brīvprātīgo organizāciju komisāra biroja izmeklēšanas un uzraudzības nodaļa izmeklēja deviņas (9) lietas visā 2019. gada gaitā un piecas (5) lietas visā 2020. gada gaitā saistībā ar dažādām sūdzībām par dažādām brīvprātīgajām organizācijām. Maltas sniegtā informācija 2021. gada ziņojumam par tiesiskumu.

¹⁷⁶ *Repubblika* atbilde brīvprātīgo organizāciju komisāram (2021. gada 6. marts), kurā *Repubblika* puda bažas, ka komisāra vērsšanās pret to ir politiski motivēta, mēģinot organizāciju aplūsināt (sk. vietni <https://repubblika.org/press-release/government-wants-ban-repubblika/>). Komisārs savā 2021. gada 15. marta atbildē atspēkoja izvirzītos apgalvojumus. *Repubblika* minēto atspēkojumu noraidīja savā 2021. gada 16. marta paziņojumā. Brīvprātīgo organizāciju komisāra birojs turpina veikt regulāras administratīvās pārbaudes, lai nodrošinātu, ka Brīvprātīgo organizāciju likumam atbilst jau reģistrēto organizāciju statūti, kā arī to organizāciju statūti, kuras pretendē uz brīvprātīgās organizācijas statusu.

¹⁷⁷ Fondu pārvalda Maltas brīvprātīgā sektora padome sadarbībā ar sporta, atpūtas un brīvprātīgo organizāciju parlamentāro sekretariātu. Organizācijas, kuras darbojas brīvprātīgajā sektorā un kuras ir skārušas Covid-19 pandēmijas sekas, saskaņā ar šo shēmu ir tiesīgas saņemt līdz 5000 EUR.

¹⁷⁸ Likumā ir noteikts, ka ir jāsniedz informācija par pieejamo valsts un ES finansējumu brīvprātīgajām organizācijām, un to nodrošina īpašas digitālās platformas (sk. <https://www.vofunding.org.mt/> un <https://maltacvs.org/latest-news/mobile-app-vo-funding-malta-2/>). Attiecībā uz praktiskajiem aspektiem, kas saistīti ar ES finansējuma iespējām, vietējām organizācijām tiek sniegta personalizēta palīdzība un atbalsts.

¹⁷⁹ *Independent, Jesmond Saliba nominated to be new commissioner for Vos*, 2021. gada 2. jūlijs.

I pielikums. Avotu saraksts alfabētiskā secībā*

* *To iesūtīto dokumentu saraksts, kas saņemti 2021. gada ziņojuma par tiesiskumu apspriešanas laikā, ir pieejams vietnē <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.*

“Article 19” (2021), publiskā izpēte *Daphne Caruana Galizia* slepkavības lietā, rakstisks iesniegums, 2021. gada 31. marts ([Iesniegums publiskajā izpētē \(mfrr.eu\)](https://www.mfrr.eu)).

Malta Tiesnešu un miertiesnešu asociācija (2021), *Paziņojums presei 2021. gada 11. februārī* (raksts par paziņojumu presei: [Government urged to issue a call for more magistrates \(timesofmalta.com\)](https://www.timesofmalta.com)).

BBC (2021), *Malta golden passports: ‘Loopholes’ found in citizenship scheme*, 2021. gada 22. aprīlis (<https://www.bbc.com/news/world-europe-56843409>).

Mediju plurālisma un mediju brīvības centrs (2021), *2021. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments* (<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2021/>).

Advokātu palāta (2020), 2020. gada 14. maija paziņojums presei (<https://www.avukati.org/2020/05/14/press-release-chamber-of-advocates-may-14-2020/>).

Advokātu palāta (2021) *A Position Paper of the Chamber of Advocates — Bill 198- the Supremacy of the Constitution and due process —*, 2021. gada 10. marts (<https://www.avukati.org/2021/03/10/bill-198-the-supremacy-of-the-constitution-and-due-process/>).

Advokātu palāta (2021), *MFSA Consultation on new CSP Rulebook. Chamber of Advocates Feedback and Position Paper* (<https://www.avukati.org/wp-content/uploads/2021/01/Chambers-response-MFSA-consultation-CSP-Rulebook.pdf>).

CIVICUS, *Monitor “Tracking civic space”*, Malta (<https://monitor.civicus.org/country/malta/>).

Sabiedriskās dzīves standartu komisārs (2021), lieta K/028, *Allocation of public funds for alleged political advertising in print media, case report* (<https://standardscommissioner.com/wp-content/uploads/Commissioner-for-Standards-case-report-K028.pdf>).

Eiropas Padomes Ministru komiteja (2010), *Ministru komitejas Ieteikums dalībvalstīm CM/Rec(2010)12 par tiesnešu neatkarību, efektivitāti un pienākumiem*.

Eiropas Padomes Ministru komiteja (2016), *Recommendations and Declarations of the Committee of Ministers of the Council of Europe in the field of media and information society* (<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090001680645b44>).

Eiropas Padomes Eiropas tiesnešu konsultatīvā padome (CCJE) (2016), atzinums Nr. 19 “*The role of Court Presidents*” (<https://www.coe.int/en/web/ccje/avis-n-19-sur-le-role-des-presidents-de-tribunaux>).

Eiropas Padomes Žurnālistikas un žurnālistu drošības aizsardzības veicināšanas platforma (<https://www.coe.int/en/web/media-freedom>).

Eiropas Padomes Venēcijas komisija (2020), CDL-AD(2020)019-e, 2020. gada 8. oktobra atzinums par Maltu — atzinums par desmit tiesību aktiem un likumprojektiem, ar ko īsteno tiesību aktu priekšlikumus, par kuriem ir sniegts atzinums CDL-AD(2020)006 ([https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2020\)019-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2020)019-e)).

Komunikācijas ģenerāldirektorāts (2020), Eirobarometra 482. zibensaptauja “*Businesses' attitudes towards corruption in the EU*”.

Komunikācijas ģenerāldirektorāts (2020), Eirobarometra 502. speciālsaptauja “*Korupcija*”.

Eiropas Komisija (2020), *Ziņojums par tiesiskumu. Valstu sadaļa — tiesiskuma situācija Maltā*.

Eiropas Komisija (2021), *Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā*.

GRECO (2019) piektā novērtēšanas kārtā. Novērtējuma ziņojums par Maltu. “*Corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*”.

Eiropas Tiesas spriedums, 2021. gada 20. aprīlis, *Repubblica / Il-Prim Ministru*, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

Maltas valdība (2021), *Valsts krāpniecības un korupcijas apkarošanas stratēģija* (https://parlament.mt/media/112436/national-anti-fraud-and-corruption-strategy_en.pdf).

Maltas parlaments (2021), dokuments Nr. 6624, *Valsts krāpniecības un korupcijas apkarošanas stratēģija, kuru 2021. gada maijā publicēja Premjerministra birojs* (<https://parlament.mt/en/paper-laid/?id=34616>).

Maltas parlamentārais ombuds (2020), *2019. gada ziņojums* (<https://www.ombudsman.org.mt/category/annual-reports/>).

Organizācija “Reportieri bez robežām”, Malta (<https://rsf.org/en/taxonomy/term/150>).

Repubblica (2020), *paziņojums presei Nr. 117/2020* ([Stqarrija PR 117/2020 - Repubblica](https://www.repubblica.it/storie/2020/05/11/117-2020-repubblica/)).

Repubblica (2021), *paziņojums presei Nr. 34/2021, Atbilde brīvprātīgo organizāciju komisāram, 2021. gada 16. marts* (<https://repubblica.org/press-release/reply-commissioner-voluntary-organisations-remarks-press/>).

Repubblica (2021), *paziņojums presei Nr. 52/2021, “Mēs apsveicam četras personas, kuras tiks ieceltas tiesneša amatā Maltas augstākajās tiesās. Mēs novēlam viņiem viedumu un drosmi pildīt savu darbu, neskatoties nevienam sejā”*, 2021. gada 15. aprīlis (<https://repubblica.org/press-release/we-congratulate-four-people-who-will-be-appointed-to-serve-as-judges-in-the-superior-courts-of-malta-we-wish-them-wisdom-and-courage-to-do-work-without-looking-anyone-in-the-face/>).

Times of Malta (2021), “*Exposed: the great residency sham to obtain a Maltese passport*”, 2021. gada 22. aprīlis (<https://timesofmalta.com/articles/view/exposed-the-great-residency-sham-to-obtain-a-maltese-passport.866220>).

Transparency International (2021), 2020. gada korupcijas uztveres indekss.

II pielikums. Valsts (Maltas) apmeklējums

Komisijas dienesti 2021. gada aprīlī rīkoja virtuālas sanāksmes, kurās piedalījās:

- Maltas Tiesnešu un mīrtiesnešu asociācija
- Valsts kontrolieris
- *Aditus Foundation*
- Apraides iestāde
- Advokātu palāta
- Galvenais tiesnesis un Tiesvedības komisijas locekļi
- Sabiedriskās dzīves standartu komisārs
- *Daphne Caruana Galizia Foundation*
- Rūpniecības tribunāls
- Informācijas un datu aizsardzības komisārs
- Iekšējās revīzijas un izmeklēšanas departaments
- Maltas Žurnālistu institūts
- *Lovin Malta*
- Tieslietu, vienlīdzības un pārvaldības ministrija
- Ģenerālprokuratūra
- Parlamentārais ombuda birojs Maltā
- Pastāvīgā pretkorupcijas komisija (*PCAC*)
- Policija: Finanšu noziegumu izmeklēšanas departaments
- Valsts pārvaldes komisija
- *Prof. Justin Borg-Barthet*
- *Repubblica*
- Parlamenta sekretariāts
- Valsts advokatūra

* Komisija vairākās horizontālās sanāksmēs tikās arī ar šādām organizācijām:

- *Amnesty International*
- Reproductīvo tiesību centrs
- *CIVICUS*
- Eiropas Pilsonisko brīvību savienība
- “Pilsoniskā sabiedrība — Eiropa”
- Eiropas baznīcu konference
- *EuroCommerce*
- Eiropas Bezpeļņas organizāciju tiesību centrs
- Eiropas Preses un mediju brīvības centrs
- Eiropas Pilsoniskās sabiedrības forums
- Eiropas Žurnālistu federācija.
- Eiropas Partnerība demokrātijai
- Eiropas Jaunatnes forums
- *Front Line Defenders*
- *Human Rights House Foundation*
- *Human Rights Watch*
- Starptautiskās Lesbiešu un geju asociācijas Eiropas reģionālā nodaļa (*ILGA-Europe*)
- Starptautiskā Juristu komisija
- Starptautiskā Cilvēktiesību federācija
- Starptautiskās Ģimenes plānošanas federācijas Eiropas tīkls (*IPPF EN*)

- Starptautiskais preses institūts
- Nīderlandes Helsinku Komiteja
- Atvērtās sabiedrības Eiropas politikas institūts
- *Philanthropy Advocacy*
- *Protection International*
- “Reportieri bez robežām”
- *Transparency International* ES nodaļa